

BIBLIOGRAFIA PER UNA HISTÒRIA DE L'EDUCACIÓ DE LES ILLES BALEARS

Actualitzada a: gener de 2014

A

- AA.DD. *L'educació a Mallorca. Aproximació històrica*. Palma: Ed. Moll, 1977.
- AA.DD. *El Col·legi Municipal de Manacor i l'ensenyament mitjà*. Manacor: Ajuntament de Manacor, 1991.
- AA.DD. *Dones a les Illes: treball, esplai i ensenyament (1895-1945)*. Palma: Imp. Politècnica, Govern Balear, 1997 [Catàleg de l'exposició].
- AA.DD. *Els primers cinquanta anys del Politècnic*. Felanitx: Institut Politècnic de Formació Professional a Mallorca, Imp. Hispania, 1983.
- AA.DD. *CP Sa Graduada, 75 anys d'història (Maó, 1930-2005)*. Maó: CP Sa Graduada, Editorial Menorca, 2005.
- AA.DD. «Història del Cercle Artístic de Ciutadella», *Publicacions des Born* [Ciutadella de Menorca], núm. 17-18 (2006).
- AA.DD. *Guillem Vives Rotger, el Pare Vives*. Pollença: Ajuntament de Pollença [Anuari, núm. 12], 2007.
- ABRINES, Bartomeu. «La Unió Obrera Balear (1881-1896)», *Moviment obrer i educació popular. VIII Jornades d'Història de l'Educació als PP.CC. Menorca*. Palma: ICE, Universitat de les Illes Balears, 1986.
- ADROVER, Joan; VALLESPÍR, Jordi; VILLALONGA, LI. «Regeneracionisme i educació a Menorca: aproximació a l'ideari pedagògic de Joan Benejam», *Educació i Cultura* [Palma], núm. 5-6 (1982), pàg. 127-143.
- AGUILÓ RIBAS, Catalina; MULET GUTIÉRREZ, Maria-Josep; PINYA LLINÀS, Paula. «La Fotografia de temàtica escolar en arxius no especialitzats notes sobre fons en imatge a Mallorca», *Educació i Història: Revista d'història de l'educació* [Barcelona], núm. 15 (2010), pàg. 73-98.
- ALBERTÍ Jaume. *Expressió escrita i creativitat infantil. Una experiència escolar a Mallorca*. Palma: Ed. Cort, 1979.
- ALBERTÍ Jaume; BASSA, Ramón. *Les escoles petites a Mallorca*. Palma: Institut de Ciències de l'Educació, 1985.
- ALCOVER, Antoni M. *Vida del Rdm. Ilm. Sr. D. Pere Juan Campins i Barceló, bisbe de Mallorca*. Palma: Estampa de'n Felip Guasp, 1915.
- ALCOVER, Juan. *Alejandro Roselló, hijo ilustre de Mallorca*. Palma: Tip. de J. Tous, 1920.
- ALEMANY VICH, Luis. *El Real Colegio Militar de Palma de Mallorca*. Palma: Imp. Mn. Alcover, 1951.
- ALOMAR ESTEVE, Carmen. «Los estudios de derecho en Mallorca 1721-1829», *Estudis Baleàrics* [Palma], núm. 11 (desembre, 1983), pàg. 21-33.

ALZINA SEGUÍ, Pere. *La Escuela Libre de Alayor (1906-1939)*. Mahón: Inst. Nacional de Bachillerato [Publicación del Seminario Didáctico de Geografía e Historia. núm. 1], 1980.

ALZINA SEGUÍ, Pere. «Llengua i educació a Menorca. Aproximació històrica al fet lingüístic illenc», *Actes de 5enes Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans*, Vic: Eumo, 1982, pàg. 48-64.

ALZINA SEGUÍ, Pere. «L'Escola laica d'Alaior», *Full informatiu* [Barcelona], núm. 5-6 (maig de 1968-desembre de 1987), pàg. 138-141.

ALZINA SEGUÍ, Pere. «L'educació a Alaior. Reflexions», *Records d'Alaior*. Alaior: Ajuntament d'Alaior, 1990, pàg. 17-28.

ALZINA SEGUÍ, Pere. «Les escoles obreristes a Menorca. Revisió de les aportacions pedagògiques i interpretació crítica sobre el seu abast», *Revista de Menorca* [Maó], vol. 1997, pàg. 9-59.

ALZINA SEGUÍ, Pere. «Joan Benejam: un mestre avançat al seu temps», *Publicacions des Born. Treballs de la Secció d'Estudis* [Ciutadella], núm 9. (2001), pàg. 89-101.

ALZINA SEGUÍ, Pere. «L'ensenyament de la lectura i la lluita contra l'analfabetisme a les escoles públiques de Maó», COMAS RUBÍ, F.; MOTILLA SALAS, X. (coords.). *Història / històries de la lectura*. Palma: Institut d'Estudis Baleàrics [Actes de les XXIV Jornades d'Estudis Històrics Locals–XVII Jornades d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana], 2005, pàg. 175-190.

ALZINA SEGUÍ, Pere. «164 anys d'escola a Sant Climent (illa de Menorca)», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 18 (2005), pàg. 39-51.

ALZINA SEGUÍ, Pere. *La realitat educativa a Menorca. Ahir, avui i demà*. Palma: Lleonard Muntaner Editor; Fundació GADESÓ, 2007.

ALZINA SEGUÍ, Pere. «L'Obrerisme educatiu a les Illes Balears», *Educació i Història: Revista d'història de l'educació* [Barcelona], núm. 16 (2010), pàg. 104-137.

ALZINA SEGUÍ, Pere. «La innovació educativa a l'illa de Menorca (1900-1939)», *Estudis Baleàrics* [Palma], núm. 100/101, vol. 76/77 (2011), pàg. 39-68.

ALZINA SEGUÍ, Pere. «100 anys de l'escola graduada d'Alaior (1910-2010). Illa de Menorca», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 22 (2011), pàg. 151-187.

ALZINA SEGUÍ, Pere; MANTECÓN, Matilde. *Joan Comas Camps, de pedagog a antropòleg*. Maó: Institut Menorquí d'Estudis, Consell Insular de Menorca [Cova de Pala, 16], 2001.

ALZINA SEGUÍ, Pere; CARRERAS JAUME, Francesc. *El Casino 17 de Gener: una part de la nostra història*. Ciutadella de Menorca: Casino 17 de Gener, 2002.

AMENGUAL BATLE, Josep. «El catecismes populars de Mallorca: d'instrument pastoral a mitjà de control cultural de l'Estat», *Mayurqa* [Palma], núm. 18 (1978-79).

AMENGUAL BATLE, Josep. «Catecismes en Català impresos a les Balears», AA. DD. *Els*

escriptors balears i la seva producció en català. Palma: Conselleria d'Educació i Cultura del Govern Balear, 1986.

AMENGUAL BATLE, Josep. «Catecismes en català impresos a les Balears», AA. DD. *Els escriptors de Balears i la seva producció en català*. Palma: Conselleria d'Educació i Cultura del Govern Balear, 1986.

AMENGUAL BATLE, Josep. *Mn. Antoni Roig i Rexart, peoner de la caritat i l'evangelització. Fundador de les Germanes de la Caritat*. Palma: Germanes de la Caritat de Sant Vicenç de Paül, 1987.

AMENGUAL BATLE, Josep. «Nova documentació sobre la imposició del castellà a l'ensenyament del catecisme a la Seu de Mallorca, maig 1773 a gener 1779», *Fontes Rerum Balearium* [Palma], núm. 1 (1990), pàg. 187-211.

AMENGUAL BATLE, Josep. *Llengua i catecisme de Mallorca: entre la pastoral i la política*. Palma: Institut d'Estudis Balears, Conselleria de Cultura, Educació i Esports, Govern Balear, 1991.

AMENGUAL, Catalina; BALLESTER, Antònia. «L'Escola Metodista de Capdeperere», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 7 (1989), pàg. 141-156.

ANÒNIM. *Miquel Salvà Bolívar. Una vida entregada a la enseñanza, 5 de diciembre 1898 a 4 de mayo 1961*. Palma: Imprenta Politécnica.

ARBONA PUJADES, Antoni. «Escotisme a Mallorca», *Lluc* [Palma], núm. 623 (1973), pàg. 31-32.

ARROM COLL, Sebastià. *Sant Josep Obrer (1951-1997). 46 anys d'il·lusions i de treballs*. Palma: Fundació Col·legi Sant Josep Obrer-Corpus Christi, 2004.

AYUNTAMIENTO DE PALMA. *Cinco años de promoción educativa. 1968-73*. Palma: Gráficas Jorvich, 1973.

B

BAL·LE, Magdalena; PERELLÓ, Mateu. *Gabriel Comas i Ribas, la seva vida i obra*. Palma: Universitat de les Illes Balears [Col·lecció Els nostres educadors; nùm. 6], 1998.

BALLESTER, Rafael. *Bosquejo histórico sobre la Instrucción Pública en Mallorca*. Palma: Tip. Franc. Soler Prats, 1904.

BALLESTER PONS, Pere. *Lletres a una mare maonesa* (Estudi introductor de Xavier Motilla Salas i Bernat Sureda Garcia). Menorca: Institut Menorquí d'Estudis [Capcer 18], 2005.

BARCELÓ BOVER, Gabriel. «A Manacor un exemple: l'Escola Municipal de mallorquí», *Lluc* [Palma], núm. 636 (1974), pàg. 27-28.

BARCELÓ I PONS, Bartomeu. «La planificació de l'Educació a les Balears en 1970», *Comunicacions de les II Jornades d'Història de l'Educació en els Països Catalans*. Palma: Departament de Pedagogia de la Universitat de les Illes Balears, 1978, pàg. 20-25.

BASSA MARTÍN, Ramon. «L'educació permanent d'adults a les Illes: necessitats i problemes», *Lluc* [Palma], núm. 662 (1976), pàg. 20-25.

BASSA MARTÍN, Ramon. «Les Escoles d'Estiu a Mallorca (1968-1977)», *Comunicacions de les II Jornades d'Història de l'Educació en els Països Catalans*. Palma: Departament de Pedagogia de la Universitat de les Illes Balears, 1978, pàg. 112-117.

BASSA MARTÍN, Ramon. *Literatura infantil catalana i educació (1939-1985)*. Palma: Editorial Moll, 1994.

BASSA MARTÍN, Ramon. «La formació dels mestres a les Escoles d'Estiu de Mallorca (1968-1996)», *La formació inicial i permanent dels mestres. Actes de les XIII Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans*. Vic: Eumo, 1997, pàg. 177-187.

BASSA MARTÍN, Ramon. «Un moviment de renovació pedagògica: les Escoles d'Estiu a Mallorca (1968-1996)», *L'Arc* [Palma], núm. 5 (1998), pàg. 50-56.

BASSA MARTÍN, Ramon. «El tractament del gènere a la literatura infantil i juvenil catalana», COMAS RUBÍ, Francesca; MOTILLA SALAS, Xavier (coords.). *Història / històries de la lectura*. Palma: Institut d'Estudis Baleàrics [Actes de les XXIV Jornades d'Estudis Històrics Locals–XVII Jornades d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana], 2005, pàg. 49-73.

BASSA MARTÍN, Ramon. «Els llibres escolars de lectura i els àmbits (d'intervenció didàctica) de la mostra», BASSA MARTÍN, Ramon; FERRAGUT CARREÑO, Maria Antònia (coords.). *Lectura i escola. Els llibres escolars de lectura dels nostres padrins. Una mostra antològica, 1900-1950*. Palma: Institut d'Estudis Baleàrics, 2005, pàg. 13-24.

BASSA MARTÍN, Ramon.; FERRAGUT CARREÑO, Maria Antònia. *Lectura i escola. Els llibres escolars de lectura dels nostres padrins. Una mostra antològica, 1900-1950*. Palma: Institut d'Estudis Baleàrics, 2005.

BASSA, Ramon.; OLIVER, Miquel F. *Les Escoles d'Estiu a Mallorca (1968- 1996)*. Palma: Ferran Sintes Editor, 1997.

BAUZÁ, Cosme. *Congregación Diocesana de las Hermanas de la Caridad de S. Vicente de Paul. Su origen, sus progresos*. Palma: Amengual y Muntaner, 1917.

BAUZÁ, Cosme. *Orígenes de la Congregación diocesana Hijas de Nuestra Srª de la Providencia*. Felanitx: Ed. Reus, 1918.

BENNÀSSAR ALOMAR, M. «Proyectos educativos institucionales (1810-1814)», *Estudis Baleàrics* [Palma], núm. 29-30 (1988), pàg. 143-146.

BONNIN AGUILÓ, Francisco. *Guillermo Cifre de Colonia. Ensayo biográfico. (1848-1908)*. Palma: Imp. Alfa, 1970.

BONNIN AGUILÓ, Francisco. *Guillem Cifre de Colonya. Fill il.lustre de Pollensa*. Palma: Imprenta Jorvich, 1977.

BORDOY, R. *La Salle a Santa Margalida, 1912-1968. 56 anys d'història*. Santa Margalida, 1994.

BOSCH CONTESTI, Rafel. *Gabriel Comas i Ribas. Un mestre del seu temps*. Palma: Edicions de

l'Ajuntament d'Esporles, 1991.

BOSCH FIOL, Esperança; FERRER PÉREZ, Victoria. *El model de dona a la Secció Femenina (1939-1975)*. Palma: Universitat de les Illes Balears, Consell Insular de Mallorca, 1997.

BOVER PUJOL, J. «Un mestre de mestres: Melsión Rossello Simonet. Nota biogràfica», *Maina* [Palma], núm. 3 (1981), pàg. 11-13.

BUADES JUAN, José M. *Intel·lectuals i producció cultural a Mallorca durant el franquisme (1939-1975)*. Palma: Cort, 2001.

BUJOSA HOMAR, Francesc. *La Academia Médico-práctica de Mallorca*. Valencia: Cátedra e Instituto de Historia de la Medicina, 1975.

BUJOSA HOMAR, Francesc. «L'Acadèmia Médico-Pràctica de Mallorca», *Comunicacions de les II Jornades d'Història de l'Educació en els Països Catalans*. Palma: Departament de Pedagogia de la Universitat de les Illes Balears, 1978.

BUJOSA, Francesc; MOLL, Isabel; SUREDA, Bernat. «La avanzada transición demográfica en Mallorca: el caso de la mortalidad infantil», *Boletín de la Asociación de Demografía Histórica*, XVIII (2000), pàg. 125-145.

BURGUÉS MESTRE, Juan José. «Transició democràtica a les Illes Balears des de la revista *Lluc*. Un punt de vista educatiu (1974-1978)», *Lluc. Revista de cultura i d'idees* [Palma], núm. 842 (novembre-desembre de 2004), pàg. 23-26.

BURGUÉS MESTRE, Juan José. «Transició democràtica a les illes Balears. Una perspectiva educativa des de la revista *Lluc*: 1979-1983», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 18 (2005), pàg. 101-116.

BURGUÉS MESTRE, Juan José. «Transició democràtica i preautonomia a les Illes Balears. Els fonaments de l'actual ensenyament de i en llengua catalana: una iniciativa de La Caixa a les escoles», COMAS RUBÍ, Francesca; MOTILLA SALAS, Xavier (coords.). *Història / històries de la lectura*. Palma: Institut d'Estudis Baleàrics [Actes de les XXIV Jornades d'Estudis Històrics Locals–XVII Jornades d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana], 2005, pàg. 215-226.

BURGUÉS MESTRE, Juan José. «La qüestió educativa en els debats d'investidura del Parlament de les Illes Balears», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 24 (2013), pàg. 175-191.

C

CÀNAVES, Maria; SERRA, Joana; SERRA, Maria Antònia. *Francesc Rosselló i Gil i Margalida Bordoy i Sansó*. Palma: Servei de Publicacions de la Universitat de les Illes Balears [Col·lecció Els nostres educadors, núm. 5], 1997.

CANUT, Maria Lluïsa. «Dones i educadores a la Menorca de la primera meitat del segle XX»,

Dones a les Illes, treball, esplai i ensenyament (1895-1945). Palma: Imp. Politècnica, 1997, pàg. 129-144.

CANUT, Maria Lluïsa; AMORÓS, José Luis. *Anatomía de una cultura. Cien años de la Revista de Menorca (1888-1988)*. Maó: Institut Menorquí d'Estudis, 1989.

CANUT, Maria Lluïsa; AMORÓS, José Luis. *Maestras y libros (1850-1912)*. Palma: Universitat de les Illes Balears, Institut Menorquí d'Estudis, 2000.

CANUT, Maria Lluïsa; LLADÓ, Maria Ignacia. *Biblioteca Alberta Giménez. Catálogo alfabético de autores*. Palma: Edicions Miramar, 1998.

CAPÓ, Joan. *Centenario franciscano. Breve reseña histórica de la Fundación en Lloseta de las Religiosas Franciscanas Hijas de la Misericordia. 1861-1961*. Palma: Imp. Independencia, 1961.

CARABALLO, Francesca; CLADERA, Margarida; VALLS, Cecília. *Mossèn Bartomeu Oliver i Amengual*. Palma: Servei de Publicacions de la Universitat de les Illes Balears [Col·lecció Els nostres educadors, núm. 7], 1998.

CARBONELL, Jordi. «Notes sobre els principis de la lectura menorquina de 1804», *Estudis Romanics*, vol. VIII (1961), pàg. 195-214.

CARDELL TOMAS, Sebastià. «Els lluissons i el col·legi de Sant Bonaventura», CABOT ROSSELLÓ (coord.). *El convent de Sant Bonaventura de Lluçmajor. Historia i art*. Lluçmajor: Edició dels PP. Franciscans de la TOR de St. Francesc, 1993, pàg. 213-234.

CARDONA, Antònia. *Antoni Albertí Nieto, un mestre eivissenc*. Eivissa: Conselleria de Cultura; Consell Insular d'Eivissa i Formentera, 1991.

CARRIÓ TRUJILLANO, Bartomeu. «Metodologia d'història de la premsa a Mallorca: les publicacions nacionalistes», *Randa* [Barcelona], núm. 24 (1989).

CARRIÓ, P. J. «Les colònies de vacances», *Lluc* [Palma], núm. 648 (1975), pàg. 4-6.

CASASNOVAS CAMPS, Miquel Àngel. *Biblioteques, llibres i lectors. La cultura a Menorca entre la contrarrefoma i el barroc*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2001.

CASTANYER SASTRE, Joan. «La Junta Local de Reformes Socials i l'evolució del moviment obrer a Sóller (1900-1923)», *Randa* [Barcelona], núm. 20 (1986), pàg. 87-119.

CASTELLS, C. *Resumen histórico del antiguo colegio de Ntra. Sra. de la Crianza conocido por el de la Presentación de la Virgen Niña. 50 años con las Hermanas Misioneras de los Sagrados Corazones (1939-1988)*. Palma, 1988.

CAVALLER PIRIS, José. *Pedagogos ilustres: Maestro Benejam*. Ciutadella: Imp. Moll, 1922.

CERDÀ MARTÍN, Mateu. «Sobre Don Guillem i la seva escola», *Cala Murta*, vol. 7 (octubre de 1986).

CERDÀ MARTÍN, Mateu. *Pollença: Educació en torn als primers anys dels teatins*. Pollença-Palma: Punt Gràfic, 1991.

CERDÀ MARTÍN, Mateu. *L'Escollisme a Mallorca (1907-1995)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1999.

CERDÀ MARTÍN, Mateu. *Monti-sion, 100 anys educant. Pollença (1905-2005)*. Pollença: El Gall Editor, 2006.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «Jovellanos i la seva tasca educadora a Mallorca», *Lluc* [Palma], núm. 145 (1971).

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «El Instituto Balear, estudio pedagógico», *Revista Balear* [Palma], núm. 31 (1973), pàg. 20-25.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «Notes per a un estudi dels mètodes d'ensenyament a les escoles de primeres lletres de Ciutat de Mallorca», *Lluc* [Palma], núm. 665 (1976).

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. *Educación y sociedad en la Mallorca contemporánea: la experiencia institucionalista*. Mallorca: Impresrapit, 1977.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «Herencia ilustrada y enseñanza institucional de la agricultura en Mallorca», *Revista Balear* [Palma], núm. 46 (1977), pàg. 23-33.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «D. Alexandre Rosselló i l'Escola Mercantil de Ciutat de Mallorca», AA. DD. *L'educació a Mallorca, aproximació històrica*. Palma: Editorial Moll, 1977, pàg. 65-108.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «Las Escuelas de primeras letras (Palma 1800-1850). Aproximación a sus métodos de enseñanza», *Perspectivas Pedagógicas* [Barcelona], núm. 39 (1977).

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «Els inicis de l'"Escola Nova" a Mallorca (1910-1920)», *Comunicacions de les II Jornades d'Història de l'Educació en els Països Catalans*. Palma: Departament de Pedagogia de la Universitat de les Illes Balears, 1978, pàg. 36-41.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «El rapport de Condorcet y su incidencia en la planificación de la segunda enseñanza en Mallorca», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 1 (1979).

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «Església i Educació a Mallorca (1916-1922)», *Actes III Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans*. Palma: Departament de Pedagogia de la Universitat de les Illes Balears, 1979, pàg. 65-108.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «La història de l'educació i de la cultura als Països Catalans», *Lluc* [Palma], núm. 690 (1980), pàg. 25-27.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «L'evolució de l'educació a Mallorca en els segles XIX i XX», *Full informatiu de la coordinadora de les Jornades d'història de l'educació als Països Catalans* [Girona], núm. 1 (1980), pàg. 25-40.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «Un cas d'influència institucionalista a Mallorca. Els inicis de l'activisme escolar», *Lluc* [Palma], núm. 693 (1980), pàg. 21-23.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «Un regeneracionista mallorquí: Rafael Ballester i l'ensenyament

de la geografia», *Trabajos de Geografía*, núm. 37 (1980), pàg. 63-82.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «Notes sobre els inicis de la pedagogia obrerista d'esquerres a Mallorca», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 3 (1982), pàg. 159-167.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «Els col·legis privats de segona ensenyança a Mallorca», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 4 (1983), pàg. 31-41.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. *Nacionalisme i educació a Mallorca*. Palma: Obra Cultural Balear, 1983.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «Gabriel Alomar i la presència de Montessori a Barcelona», *V Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans*. Vic: Ed. EUMO, 1984.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «La decepció de l'Estat liberal envers l'educació. Mallorca i l'ensenyament primari després de la "Gloriosa"», *Comunicacions VI Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans*. Lleida, 1984, pàg. 174-185.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «Les ciències de l'educació a la Universitat de Barcelona», AA. DD. *Cinquantanari del Estudis Pedagògics*. Barcelona: Universitat de Barcelona, 1984, pàg. 15-20.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. *D. Miquel Porcel Riera i els inicis de l'activisme escolar a Mallorca*. Palma: Centre d'Estudis Gabriel Alomar, 1984.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «El Comparativismo Pedagógico y la crítica educativa en los primeros años de la Restauración», *La Educación en la España Contemporánea. Cuestiones Históricas*. Madrid: Sociedad Española de Pedagogía, 1985, pàg. 115-125.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «Vida Urbana i Publicitat Educativa», *Educació al món urbà. Actes de les IX Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans*, Barcelona, 1987, pàg. 84-95.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «D. Llorenç Mª Duran i Colí. Sus aportaciones a la renovación educativa mallorquina», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 5-6 (1988), pàg. 144-172.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «Els col·legis privats de segona ensenyança a Mallorca», *Full informatiu de la Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana* [Barcelona], núm. 5-6 (1988), pàg. 100-105.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «Comentari d'un text pedagògic de Tomàs Aguiló», *El Mirall*, núm. 19 (juliol-agost de 1988), pàg. 52-55.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «El moviment de Renovació Pedagògica: Relacions Catalano-Mallorquines», *Butlletí de la Societat Catalana de Pedagogia* [Barcelona], núm. 0-2 (1986), pàg. 45-60.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «La teoria de l'educació activa a Mallorca a finals del s. XIX o el pas del biologicisme al psicologisme pedagògic», *XI Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans*. Reus, 1991.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. *Assaig d'història de l'educació a la Mallorca contemporània*.

Palma: Servei de Publicacions de la Universitat de les Illes Balears, 1991.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «Mallorca: l'educació», AA. DD. *Mallorca*. Palma: Ediciones PromoMallorca, 1993, pàg. 507-522.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. *Joan Capó Valls de Padrinas. Un temps, uns fets*. Palma: Servei de Publicacions de la Universitat de les Illes Balears, Ajuntament de Felanitx, 1993.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «La Institución Libre de Enseñanza en Mallorca», DELGADO, Buenaventura (coord). *Historia de la Educación en España y América*. Tom III. Madrid: Ed. Morata & SP, 1994, pàg. 470-476.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «Educación institucional: la Institución Libre de Enseñanza en Mallorca», DELGADO CRIADO, Buenaventura (coord.). *Historia de la Educación en España y América*. Tom III. Madrid: Ed. Morata & SP, 1994, pàg. 470-476.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «Disseny metodològic per l'estudi de l'Institut Balear», *Educació i Història. Revista d'història de l'educació* [Barcelona], núm. 2 (1995), pàg. 18-22.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «Notes breus per a una Història de la Psicologia a Mallorca. Els seus orígens», *Psicologia i Pedagogia, llibre homenatge a Alfredo Gómez Barnussell*. Palma: Servei de Publicacions de la Universitat de les Illes Balears, 1995, pàg. 51-66.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «Inca i la Renovació Educativa», *II Jornades d'Història Local*. Inca, 1996.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «Les idees pedagògiques de Joan Benejam a través dels seus escrits "mallorquins" (segle XIX)», *Revista de Menorca* [Maó], I (1996), pàg. 29-42.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «Mallorca i l'origen del Pestalozzianisme», *L'Arc* [Palma], núm. 1 (1996), pàg. 10-14.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «Paradigmas curriculares y realidad escolar. A propósito de la educación de párvulos en España de la Restauración», *IX Coloquio Historia de la Educación. El currículum: Historia de una mediación social y cultural*, Granada, 1996, tomo II, pàg. 265-276.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «Joan Benejam i Vives. Vida, ideologia pedagògica i personalitat», *Revista de Menorca* [Maó], vol. 1997, pàg. 79-110.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «Europa en la formació del magisteri dels Països Catalans», *La formació inicial i permanent dels mestres, Actes de les XIII Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans*. Vic: Eumo, 1997, pàg. 15-51.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «Darreres experiències d'innovació educativa a les Balears», *L'Arc* [Palma], núm. 5 (1998), pàg. 68-73.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «Pestalozzi, el pestalozzianismo y Mallorca», MARTÍNEZ NAVARRO, Anastasio; RUIZ BERRIO, Julio; GARCÍA FRAILE, Juan Antonio; RABAZAS, Teresa (eds.). *La recepción de la Pedagogía Pestalozziana en las sociedades latinas*. Madrid: Ed. Endymión, 1998.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «Vanguardias educativas en la España del siglo XX», *Revista*

Española de Pedagogía, núm. 210 (abril-junio de 1998), pàg. 263-284.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «L'aportació dels instituts d'ensenyament secundari a la formació professional en el segle XIX. El cas de l'Institut Balear», *La formació professional i les transformacions socials i econòmiques. Actes de les XIV Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans*. Mataró: Gràfiques rotatives, 1999, pàg. 179-187.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «La renovació educativa a Balears. (Anàlisi bibliogràfica i situació investigadora)», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 12 (1999), pàg. 121-142.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «Las primeras aplicaciones del Método Montessori en Mallorca», LASPALAS, Javier (ed.). *Historia y Teoría de la Educación*, Pamplona: Editorial Eunsa, 1999, pàg. 124-138.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «Precedentes y experiencias Freinet en Mallorca», RUÍZ BERRIO, Julio (ed.). *La educación en España a examen (1898-1998). Jornadas nacionales en conmemoración del centenario del Noventayocho, vol. II*. Zaragoza: MEC, Exma. Diputación de Zaragoza, Institución "Fernando el Católico" (CSIC), 1999, pàg. 435-445.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «Freinet a Mallorca. Una revisió», *XVI Jornades d'Història de l'Educació dels Països Catalans: La renovació pedagògica*. Girona: CCG Edicions, 2003, pàg. 155-167.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «El llibre escolar i la renovació educativa a casa nostra», BASSA MARTÍN, Ramon; FERRAGUT CARREÑO, Maria Antònia. (coords.). *Lectura i escola. Els llibres escolars de lectura dels nostres padrins. Una mostra antològica, 1900-1950*. Palma: Institut d'Estudis Baleàrics, 2005, pàg. 35-41.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «Lectura del primer llibre de lectura de la pedagogia catalana aproximació a la "Doctrina Pueril"», *Educació i Història. Revista d'història de l'educació* [Barcelona], núm. 13 (2009), pàg. 49-70.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «Cinc educadores mallorquines en el sí de la renovació educativa», *Annals del Patronat d'Estudis Històrics d'Olot i Comarca* [Olot], núm. 21 (2010), pàg. 449-464.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan. «La renovació educativa a "El Magisterio Balear" en temps de la Segona República», *Educació i cultura. Revista mallorquina de pedagogia* [Palma], núm. 21 (2010), pàg. 61-80.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan; ALZINA SEGUÍ, Pere. «La història de l'educació a Menorca. Anàlisi bibliogràfica», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 18 (2005), pàg. 7-22.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan; DIAZ DE CASTRO, Francisco José. «El fracaso del Krausoinstitucionismo en Mallorca», *Mayurqa* [Palma], núm. 16 (1976).

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan; DIAZ DE CASTRO, Francisco José. *Educación y Sociedad en la Mallorca contemporánea. La experiencia institucionista*. Palma: Impresràpid, 1977.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan; DIAZ DE CASTRO, Francisco José. «Cossío y Mallorca», *Bordón. Revista de Pedagogía* [Madrid], núm. 258 (mayo-julio de 1985), pàg. 343-363.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan; DIAZ DE CASTRO, Francisco José. *Mateu Obrador. Obra pedagógica*. Palma: Govern Balear. Conselleria de Cultura, Educació i Esports, 1988.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan; JANER MANILA, Gabriel. «Guillem Cifre de Colonya i la Institución Libre de Enseñanza», *Lluc* [Palma] (deseembre de 1977).

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan; SUREDA GARCIA, Bernat. «Els orígens de l'ensenyament secundari a Mallorca», *Actas III Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans*. Girona, 1979.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan; SUREDA GARCIA, Bernat. «Bibliografía per a una història de l'educació a Mallorca», Separata de *Fontes Rerum Balearium*, vol III (1979-80). Palma: Fundación Bartolome March, 1980.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan; SUREDA GARCIA, Bernat. «Educación femenina y confrontación ideológica en la Restauración», *Mujer y Educación en España 1868-1975. VI Coloquio de Historia de la educación*. Santiago de Compostela: Sociedad Española de Historia de la Educación-Universidad de Santiago de Compostela, 1990, pàg. 104-111.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan; SUREDA GARCIA, Bernat. «La influencia de las ideas de la Revolución Francesa en la configuración del sistema educativo en Mallorca», PUELLES BENÍTEZ, Manuel de; OSSENBACH, Gabriela. *La Revolución Francesa y su influencia en España*. Madrid: UNED, Universidad Complutense de Madrid, 1991, pàg. 291-308.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan; SUREDA GARCIA, Bernat. «El proceso político de creación de la UIB», *Universidad en el siglo XX: España e Iberoamérica. Actas del IX Coloquio de Historia de la Educación*. Murcia: Universidad de Murcia, 1998, pàg. 110-116.

COLOM CAÑELLAS, Antoni Joan; VILANOVA RIPOLL, Catalina M. «Algunos precedentes de la educación ambiental (Baleares 1900-1910)», *IX Coloquio Historia de la Educación. El currículum: Historia de una mediación social y cultural*, Granada, 1996, pàg. 141-146.

COLL CANYELLES, M. *Gabriel Coll i Mulet, "Mestres Guillemet"*. Santa Eugènia: Ajuntament de Santa Eugènia, 2000.

COL·LECTIU TERANYINES. *Josep Rosselló Ordines (1882-1966). Pedagogia innovadora, curiositat científica, creació artística*. Sant Joan: Col·lectiu Teranyines [Monografies santjoaneres, 12], 2002.

COMAS CAMPS, Margarita [Edició de José M. Bernal Martínez i Francesca Comas Rubí]. *Escritos sobre ciencia, género y educación*. Madrid: Biblioteca Nueva, 2001.

COMAS RUBÍ, Francesca. *Melcior Rosselló i Simonet, mestre*. Palma: Documenta Balear, Ajuntament de Santa Maria del Camí, CIM, 1997.

COMAS RUBÍ, Francesca. «La pedagogia musical a Mallorca. La introducció del mètode d'educació pel ritme d'Émile Jaques-Dalcroze (1909-1922)», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], (1997), pàg. 39-48.

COMAS RUBÍ, Francesca. «Els primers viatges pedagògics per a la formació del Magisteri. Visita a les Escoles Normals de París (1838)», *La formació inicial i permanent dels mestres. Actes de les XIII Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans*. Mataró: Gràfiques rotatives, 1997, pàg. 55-61.

COMAS RUBÍ, Francesca. «Bartomeu Ordinas Bauçà i el Col·legi de Santa Teresa del Pont d'Inca», *II Jornades d'Estudis Locals de Marratxí*. Marratxí: Ajuntament de Marratxí, 1998, pàg. 211-218.

COMAS RUBÍ, Francesca. «Los Teatinos y su influencia en la introducción de los primeros métodos de renovación pedagógica en Mallorca a principios del siglo XIX», *Regnum Dei-Colletanea Teatina* [Roma], núm. 124 (1998), pàg. 247-267.

COMAS RUBÍ, Francesca. «Influències de la pedagogia europea a Mallorca (1910-1920)», *L'Arc* [Palma], núm. 5 (1998), pàg. 29-32.

COMAS RUBÍ, Francesca. «Les aportacions de Francesc Riutort a la Inspecció General d'Instrucció Primària durant la segona meitat del segle XIX», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 11 (1998), pàg. 69-82.

COMAS RUBÍ, Francesca. «Notes per a una Història de l'Educació a Santa Maria del Camí», *I Jornades d'Estudis Locals a Santa Maria del Camí*. Santa Maria del Camí: Ajuntament de Santa Maria del Camí, 1998, pàg. 313-323.

COMAS RUBÍ, Francesca. «Els orígens de la Inspecció provincial a Balears, una mesura políticopedagògica del liberalisme moderat», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 12 (1999), pàg. 57-67.

COMAS RUBÍ, Francesca. «Música i Magisteri a Mallorca: l'aportació de Ramon Morey a la difusió del Mètode Dalcroze», *V Simpòsium i Jornades Internacionals de l'Orgue Històric de les Balears. V Trobada de Documentalistes Musicals*. Pollença, 1999, pàg. 257-270.

COMAS RUBÍ, Francesca. «Un puente hacia la pedagogía europea: Baleares y sus relaciones con la JAE (1907-1936)», RUÍZ BERRIO, Julio (ed.). *La educación en España a examen (1898-1998). Jornadas nacionales en conmemoración del centenario del Noventa y ocho, vol. II*. Zaragoza: MEC; Exma. Diputación de Zaragoza; Institución "Fernando el Católico" (CSIC), 1999, pàg. 247-259.

COMAS RUBÍ, Francesca. «Francesc J. Riutort i Feliu, esbós biogràfic-professional (1812-1885)», *Educació i Història. Revista d'història de l'educació* [Barcelona], núm. 4 (1999-2000), pàg. 142-160.

COMAS RUBÍ, Francesca. «Els primers esforços municipals per implantar la graduació de l'ensenyament a Mallorca», *XV Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans*. Badalona, 2001. [Edició en CD].

COMAS RUBÍ, Francesca. «Los viajes pedagógicos como estrategias de acreditación implícita. Un ejemplo ilustrativo», *XI Coloquio nacional de Historia de la Educación. La acreditación de saberes y competencias. Perspectiva histórica*. Oviedo: Universidad de Oviedo; Ministerio de Ciencia y Tecnología, Consejería de Educación y Cultura del Principado de Asturias, 2001, pàg.

567-574.

COMAS RUBÍ, Francesca. *La consolidació del sistema educatiu liberal a Mallorca. L'aportació de Francesc Jaume Riutort i Feliu (1812-1885)*. Palma: Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de les Illes Balears, 2001.

COMAS RUBÍ, Francesca. «Introducción y primeras aplicaciones del slöjd -trabajos manuales según el sistema de Nääs (Suecia)- en España», *Historia de la Educación* [Salamanca], núm. 20 (2001), pàg. 261-282.

COMAS RUBÍ, Francesca. «La depuració dels mestres a Santa Maria del Camí durant la Guerra del 36», *III Jornades d'Estudis Locals de Santa Maria del Camí*. Santa Maria del Camí: Ajuntament de Santa Maria del Camí, 2002, pàg. 179-188.

COMAS RUBÍ, Francesca. «Reforma urbanística i renovació pedagògica en la Mallorca d'inicis del segle XX», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 15 (2002), pàg. 31-41.

COMAS RUBÍ, Francesca. «L'Eixida Pedagògica de 1925: crònica d'un viatge pedagògic», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 16 (2003), pàg. 77-92.

COMAS RUBÍ, Francesca. «Breus apunts sobre un mestre renovador: Joan de Déu Ribera Villaró», *XVI Jornades d'Història de l'Educació dels Països Catalans. La Renovació Pedagògica*. Figueres, 2003, pàg. 185-194.

COMAS RUBÍ, Francesca. «El Butlletí informatiu d'història de l'educació (2002-2004)», *Lluc. Revista de cultura i d'idees* [Palma], núm. 842 (novembre-desembre de 2004), pàg. 27-28.

COMAS RUBÍ, Francesca. «Protección de la infancia en Mallorca en la primera mitad del siglo XIX: crianza y educación en la Real Casa de Expósitos de Mallorca», DÁVILA, Paulí; NAYA, Luis María. (coords.). *La infancia en la historia: espacios y representaciones*. Tom I. Donostia: Espacio Universitario / EREIN, 2005, pàg. 632-641.

COMAS RUBÍ, Francesca. «José María Eyaralar: la influència francesa en la renovació de la didàctica de les matemàtiques», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 18 (2005), pàg. 87-100.

COMAS RUBÍ, Francesca. *Els viatges pedagògics i la renovació educativa. Les relacions de la JAE amb les Balears*. Palma: Edicions Documenta Balear [Arbre de Mar, 28], 2007.

COMAS RUBÍ, Francesca. «A cent anys de la creació de la Junta para la Ampliación de Estudios», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 19 (2007), pàg. 7-17.

COMAS RUBÍ, Francesca. «Pensiones pedagógicas e innovación educativa en España. Aportaciones a un modelo de estudio a través del caso de Baleares», *Revista de Educación* [Madrid], núm. extraordinari (2007), pàg. 91-115.

COMAS RUBÍ, Francesca. «Las pensiones pedagógicas de la JAE en Baleares», SÁNCHEZ, F.; ALEJO, J.; CALVO, G. F.; GONZÁLEZ, M.P.; LUCERO, M.; ORIA, M.R.; IGLESIAS, E. (coords.). *Relaciones Internacionales en la Historia de la Educación. Junta para Ampliación de Estudios e*

Investigaciones Científicas (1907-2007). Tomo I. Cáceres: SEDHE y Departamento de Ciencias de la Educación de la Universidad de Extremadura, 2007, pàg. 331-342.

COMAS RUBÍ, Francesca. «Melcior Rosselló i Simonet. Esbós biogràfic», COMAS RUBÍ, Francesca; OLIVER JAUME, Jaume. (coords.). *L'Escola Annexa. 175 anys de formació pràctica de mestres a les Illes Balears (1835-2010)*. Palma: Leonard Muntaner Editor [L'Arjau, 18], 2010, pàg. 181-188.

COMAS RUBÍ, Francesca. «Els orígens de les escoles de pràctiques a Balears, ara fa 175 anys», COMAS RUBÍ, Francesca; OLIVER JAUME, Jaume. (coords.). *L'Escola Annexa. 175 anys de formació pràctica de mestres a les Illes Balears (1835-2010)*. Palma: Leonard Muntaner Editor [L'Arjau, 18], 2010, pàg. 71-78.

COMAS RUBÍ, Francesca. «Consolidación profesional, innovación pedagógica y reconocimiento social del magisterio femenino. La aportación de Alberta Giménez», *Herencia de pedagogía innovadora*. Palma: CESAG, 2012, pàg. 192-216.

COMAS RUBÍ, Francesca. (coord.). *L'escola Graduada de Palma. Cent anys aprenent (1912-2012)*. Palma: Leonard Muntaner editor, 2012.

COMAS RUBÍ, Francesca. «Europeisme i modernització en els orígens de l'Escola Graduada», COMAS RUBÍ, Francesca. (coord.). *L'escola Graduada de Palma. Cent anys aprenent (1912-2012)*. Palma: Leonard Muntaner editor, 2012, pàg. 61-71.

COMAS RUBÍ, Francesca; FULLANA PUIGSERVER, Pere; MOTILLA SALAS, Xavier; SUREDA GARCIA, Bernat. «Una imatge, una història», *Lluc, cultura i idees* [Palma], núm. 882/3 (abril-setembre 2013), pàg. 52-55.

COMAS RUBÍ, Francesca; MARCH MANRESA, Miquel; SUREDA GARCÍA, Bernat. «Les Pràctiques educatives de l'escoltisme de Mallorca durant la dictadura franquista a través de les fotografies», *Educació i Història. Revista d'història de l'educació* [Barcelona], núm. 15 (2010), pàg. 195-226.

COMAS RUBÍ, Francesca; MIRÓ MONTOLIU, M. Isabel. «La història en femení: Rosa Roig i Soler», HERAS, Pilar; VILANOU, Conrad. *Pedagogia del segle XX en femení*. Barcelona: Publicacions de la Universitat de Barcelona, 2000, pàg. 95-107.

COMAS RUBÍ, Francesca; MIRÓ MONTOLIU, M. Isabel. «Rosa Roig i la Normal de la Generalitat», *Butlletí de l'Associació d'Amics de l'Escola Normal de la Generalitat* [Barcelona], núm. 25 (abril de 2001), pàg. 4-6.

COMAS RUBÍ, Francesca; MIRÓ MONTOLIU, M. Isabel. «La difícil situació del professorat depurat. El cas de Rosa Roig a la Normal de Castelló», *I Jornades d'Història de l'Educació Valenciana: la construcció social del sistema educatiu*. València: CEIC Alfons el Vell, Universitat de València, 2001, pàg. 357-364.

COMAS RUBÍ, Francesca; MIRÓ MONTOLIU, M. Isabel. *Rosa Roig. Biografia d'una pedagoga*. Palma-Tarragona: Documenta Balear-EI Mèdul, 2001.

COMAS RUBÍ, Francesca; MIRÓ MONTOLIU, M. Isabel. «Rosa Roig, o l'exili dels vençuts», AADD. *Mestres i exili*. Barcelona: Universidad de Barcelona, 2003, pàg. 107-117.

COMAS RUBÍ, Francesca; MIRÓ MONTOLIU, M. Isabel. «Las clases de Historia de Rosa Roig, un análisis a través de testimonios etnográficos (1914-1936)», *XII Coloquio Nacional de Historia de la Educación. Etnohistoria de la Escuela*. Burgos: Universidad de Burgos, SEDHE, 2003. pàg. 513-521.

COMAS RUBÍ, Francesca; MIRÓ MONTOLIU, M. Isabel. «El testimoni de Rosa Roig, un exemple de renovació pedagògica a les Escoles Normals del primer terç del segle XX», *Educació i Història. Revista d'història de l'educació* [Barcelona], núm. 14 (2009), pàg. 197-227.

COMAS RUBÍ, Francesca; MOTILLA SALAS, Xavier. «Educació i llibres escolars de lectura a les Illes Balears: cronologia (1900-1975)», BASSA MARTÍN, Ramon; FERRAGUT CARREÑO, M. Antònia (coords.). *Lectura i escola. Els llibres escolars de lectura dels nostres padrins. Una mostra antològica, 1900-1950*. Palma: Institut d'Estudis Baleàrics, 2005, pàg. 51-76.

COMAS RUBÍ, Francesca; MOTILLA SALAS, Xavier. *Història / històries de la lectura*. Palma: Institut d'Estudis Baleàrics [Actes de les XXIV Jornades d'Estudis Històrics Locals – XVII Jornades d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana], 2005.

COMAS RUBÍ, Francesca; MOTILLA SALAS, Xavier. «Primeras influencias de la JAE en la enseñanza de párvulos en Baleares», SÁNCHEZ, F.; ALEJO, J.; CALVO, G. F.; GONZÁLEZ, M. P.; LUCERO, M.; ORIA, M. R.; IGLESIAS, E. (coords.). *Relaciones Internacionales en la Historia de la Educación. Junta para Ampliación de Estudios e Investigaciones Científicas (1907-2007)*. Tomo I. Cáceres: SEDHE y Departamento de Ciencias de la Educación de la Universidad de Extremadura, 2007, pàg. 343-356.

COMAS RUBÍ, Francesca; MOTILLA SALAS, Xavier; SUREDA GARCIA, Bernat. «Iconografia de la modernització. Una mirada a la història de l'educació a Mallorca a partir de les fotografies (1900-1936)», *historica.cat Revista Digital d'Història* [Palma], núm. 12 (2010).

COMAS RUBÍ, Francesca; MOTILLA SALAS, Xavier; SUREDA GARCIA, Bernat. «La formació del magisteri femení a les Illes Balears fins a la II República en imatges», *Annals del Patronat d'Estudis Històrics d'Olot i Comarca (PEHOC): XIX Jornades d'història de l'educació. Dones i educació*. Olot: PEHOC, 2010, pàg. 135-149.

COMAS RUBÍ, Francesca; MOTILLA SALAS, Xavier; SUREDA GARCIA, Bernat. «L'Escola de Pràctiques. Memòria gràfica», COMAS RUBÍ, Francesca; OLIVER JAUME, Jaume (coords.). *L'Escola Annexa. 175 anys de formació pràctica de mestres a les Illes Balears (1835-2010)*. Palma: Leonard Muntaner Editor [L'Arjau, 18], 2010, pàg. 231-264.

COMAS RUBÍ, Francesca; MOTILLA SALAS, Xavier; SUREDA GARCIA, Bernat. «El Guitatge catòlic de Mallorca als anys seixanta del segle XX. Aportacions al seu estudi a partir d'un diari personal i de les fotografies», *Annals del Patronat d'Estudis Històrics d'Olot i Comarca (PEHOC): XIX Jornades d'història de l'educació. Dones i educació*. Olot: PEHOC, 2010, pàg. 251-265.

COMAS RUBÍ, Francesca; MOTILLA SALAS, Xavier; SUREDA GARCIA, Bernat. «Iconografía y representación gráfica de las colonias escolares de la Diputación de Baleares. Una aproximación a través del análisis de las fotografías de las memorias», *Revista Española de Pedagogía* [Madrid], núm. 250, LXIX, (2011), pàg. 445-462.

COMAS RUBÍ, Francesca; MOTILLA SALAS, Xavier; SUREDA GARCIA, Bernat; GENÉ

GONZÁLEZ, Rosa; LLABRÉS BENEJAM, Maria; PICORNELL RODRÍGUEZ, M. Inmaculada. «La representació gràfica de cohesió social en la premsa forana de Mallorca», *XX Jornades d'Història de l'Educació. Cohesió social i educació*. Girona: Universitat de Girona, Servei de Publicacions, 2012, pàg. 253-266.

COMAS RUBÍ, Francesca; MOTILLA SALAS, Xavier; SUREDA GARCIA, Bernat. «Els repertoris fotogràfics per a una història de l'educació a les Illes Balears», *XX Jornades d'Història de l'Educació. Cohesió social i educació*. Girona: Universitat de Girona, Servei de Publicacions, 2012, pàg. 501-515.

COMAS RUBÍ, Francesca; MOTILLA SALAS, Xavier; SUREDA GARCIA, Bernat. «Escuela y fotografía, entre el testimonio y la construcción del discurso narrativo», MORENO MARTINEZ, Pedro L.; SEBASTIÁN VICENTE, Ana (eds.). *Patrimonio y etnografía de la escuela en España y Portugal durante el siglo XX*. Murcia: SEPHE, CEME Universidad de Murcia [III Foro Ibérico de Museísmo Pedagógico - V Jornadas Científicas de la SEPHE], 2012, pàg. 405-417.

COMAS RUBÍ, Francesca; MOTILLA SALAS, Xavier; SUREDA GARCIA, Bernat. *Fotografía i història de l'educació. Iconografia de la modernització educativa*. Palma: Leonard Muntaner editor, 2012.

COMAS RUBÍ, Francesca; MOTILLA SALAS, Xavier; SUREDA GARCIA, Bernat. «L'Escola Graduada, un segle en imatges», COMAS RUBÍ, Francesca (coord.). *L'escola Graduada de Palma. Cent anys aprenent (1912-2012)*. Palma: Leonard Muntaner editor, 2012, pàg. 191-246.

COMAS RUBÍ, Francesca; OLIVER JAUME, Jaume. (coords.). *L'Escola Annexa. 175 anys de formació pràctica de mestres a les Illes Balears (1835-2010)*. Palma: Leonard Muntaner Editor [L'Arjau, 18], 2010.

COMAS RUBÍ, Francesca; SUREDA GARCIA, Bernat. «La crítica al model de formació gremial i els orígens de la formació professional contemporània. Les iniciatives de la Sociedad Económica Mallorquina de Amigos del País», *La formació professional i les transformacions socials i econòmiques. Actes de les XIV Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans*. Mataró: Gràfiques rotatives, 1999, pàg. 47-57.

COMAS RUBÍ, Francesca; SUREDA GARCIA, Bernat. «Joan Comas Camps i els seus estudis pedagògics a Ginebra pensionats per la JAE», *Educació i Història. Revista d'història de l'educació* [Barcelona], núm. 22 (2012), pàg. 117-140.

CONTRERAS, Antoni. «La formación de los profesionales sanitarios en Mallorca (siglos XIII-XVIII)», *Estudis Baleàrics* [Palma], núm. 11 (1983), pàg. 35-51.

COTRINA FERRER, José. «Datos sobre instrucción pública en Menorca en el siglo XVIII», *Revista de Menorca* [Maó], vol. 1929, pàg. 165-168.

CHECA GODOY, Antonio. «Aportaciones para un censo de la prensa pedagógica en España (II). Baleares», *Historia de la Educación* [Salamanca], núm. 6 (1978), pàg. 428-433.

D

DEYÀ PALERM, Miquel. «Sobre un temps i uns homes», *Lluc* [Palma], núm. 602 (1971), pàg. 28-30.

DEYÀ PALERM, Miquel. *Joan Capó. Inspector d'ensenyament primari*. Palma: Gràfiques Miramar, 1988.

DIAZ DE CASTRO, Francisco. «Alexandre Rosselló, la manipulació d'una utopia», *III Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans*. Girona, 1979.

DIAZ DE CASTRO, Francisco. «Alexandre Rosselló i la Institución Mallorquina de Enseñanza», *Lluc* [Palma], núm. 693 (1980), pàg. 8-11.

DIAZ DE CASTRO, Francisco. *El último Antonio Machado: Juan de Mairena y el ideal pedagógico machadiano*. Palma: Institut de Ciències de l'Educació, 1984.

DIAZ DE CASTRO, Francisco. «L'Institucionisme a Mallorca. Boletín de la Institución Mallorquina de Enseñanza (1882-1887)», *Full Informatiu* [Barcelona], núm. 5-6 (1988), pàg. 109-112.

DURAN, Llorenç Maria. «Una experiència d'Escola Activa», *Maina* [Palma], núm. 3 (1981), pàg. 64-68.

DURAN PASTOR, Miquel. *Bernat Nadal i Crespi. Un bisbe solleric que fou diputat a les Corts de Cadis*. Palma: Imp Soler, 1986.

E

ESCARTÍN, Joana Maria; SERRANO, Aina. *La dona a la Mallorca contemporània*. Palma: Documenta Balear [Quaderns d'història contemporània de les Balears, núm. 6], 1997.

ESTELRICH, Josep. «Jaume Mas i Noguera. Notes biogràfiques i professionals», *Mel i Sucre* [Sant Joan], núm. 186 (1995), pàg. 15-18.

ESTELRICH, Josep. «La parròquia i l'ensenyament», COL·LECTIU TERANYINES. *Setè centenari de la Parròquia de Sant Joan*. Palma: Documenta Balear, 1999, pàg. 103-115.

F

FAJARNÉS TUR, Enrique. «La enseñanza no católica en Menorca», *Revista de Menorca* [Maó], vol. 1889, pàg. 193-195.

FAJARNÉS TUR, Enrique. «Instrucción de los varones en la isla de Menorca», *Revista de Menorca*. [Maó], vol. 1899, pàg. 95-97.

FAJARNÉS TUR, Enrique. «La instrucción de la mujer en Menorca», *Revista de Menorca* [Maó], vol. 1890, pàg. 401-404.

FAJARNES TUR, Enrique. *La instrucción en Ibiza en los siglos XVII y XVIII*. Palma: Imp. Hija de J.

Colomar, 1930.

FERNANDEZ BENNASSAR, Maria del Carmen. *Llorenç M. Duran i Coli. Inca 1903*. Palma: ICE, Universitat de les Illes Balears [Col.lecció Els nostres educadors, núm. 7], 1985.

FERNÁNDEZ BENNÀSSAR, Maria del Carmen; PASTOR HOMS, Maria Inmaculada. «La xarxa de biblioteques de La Caixa a Balears (1929-1998)», COMAS RUBÍ, Francisca; MOTILLA SALAS, Xavier. (coords.): *Història / històries de la lectura*. Palma: Institut d'Estudis Baleàrics [Actes de les XXIV Jornades d'Estudis Històrics Locals – XVII Jornades d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana], 2005, pàg. 331-342.

FERNÁNDEZ BENNÀSSAR, Maria del Carmen; PASTOR HOMS, Maria Inmaculada. «La situación de la primera enseñanza en Mallorca y Menorca a principios del siglo XX», *Historia de la Educación. Revista Interuniversitaria* [Salamanca], núm. 25 (2006), pàg. 433-465.

FERRAGUT BONET, Juana. «La desamortización de Mendizabal en Mallorca, (1836-1846)», *Boletín de la Cámara Oficial de Comercio, Industria y Navegación de las Baleares*, núm. 120, (julio-diciembre de 1974), pàg. 125-179.

FERRER ALEDO, Jaime. «La enseñanza superior en Mahón», *Revista de Menorca* [Maó], vol. 1911, pàg. 101-106, 135-139, 153-160, 185-192, 217-224, 249-256, 281-288, 313-320 i 389-396.

FERRER ALEDO, Jaime. «La enseñanza superior en Mahón», *Revista de Menorca* [Maó], vol. 1912, pàg. 65-72, 105-112, 137-144, 165-172, 233-240 i 265-272.

FERRER ALEDO, Jaime. «La enseñanza superior en Mahón», *Revista de Menorca* [Maó], vol. 1913, pàg. 49-56, 121-128, 137-144, 185-192 i 201-204.

FERRER ALEDO, Jaime. «Menorca en la segunda década del siglo XX. Instrucción pública», *Revista de Menorca* [Maó], vol. 1921, pàg. 17-26.

FERRER ALEDO, Jaime. «Menorca en la tercera década del siglo XX. Instrucción pública», *Revista de Menorca* [Maó], vol. 1931, pàg. 17-26.

FERRER ALEDO, Jaume. *La enseñanza superior en Mahón* [Edició de Marga Bennasar i Josefina Salord; Pròleg de Xavier Motilla Salas; Epíleg de M. Ángeles Hernández, Antoni Petrus i Josep M. Vidal Hernández]. Menorca: IES Joan Ramis i Ramis, Ajuntament de Maó, Institut Menorquí d'Estudis, 2013.

FORCANO SERRANO, J. M. «Aproximación a la historia de las revistas escolares en Baleares», *Cuadernos de Pedagogía*, núm. 93 (1982).

FULLANA FIOL, M. «Guillem Forteza, arquitecte», *Lluc* [Palma], núm. 623 (1973).

FULLANA FIOL, M. *Andreu Rotger i Pizà. Alaró, 1911*. Palma: ICE, Universitat de les Illes Balears, 1984.

FULLANA PUIGSERVER, Pere. «El catolicisme social a Mallorca (1875-1900)», *Mayurqa* [Palma], núm. 21 (1985), pàg. 259-278.

FULLANA PUIGSERVER, Pere. *El catolicisme social a Mallorca (1877-1902)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1990.

FULLANA PUIGSERVER, Pere. *El moviment catòlic a Mallorca (1875-1912)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1994.

FULLANA PUIGSERVER, Pere. «Església i educació a la Mallorca del segle XX», *L'Arc* [Palma], núm. 5 (1998), pàg. 42-49.

FULLANA PUIGSERVER, Pere. «El catolicisme social i la formació professional no formal a Mallorca (1875-1915)», *La formació professional i les transformacions socials i econòmiques. Actes de les XIV Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans*. Mataró. Mataró: Gràfiques rotatives, 1999, pàg. 219-225.

FULLANA PUIGSERVER, Pere. «L'educació a Algaida durant la primera meitat del segle XIX (1783-1857)», *Educació i Cultura* [Palma], núm. 13 (2000), pàgs. 95-108.

FULLANA PUIGSERVER, Pere. *Història de la Congregació de les Filles de la Misericòrdia (1856-1921)*. Palma: Leonard Muntaner Editor, 2003.

FULLANA PUIGSERVER, Pere. «Lectura i educació social a Mallorca durant la primera meitat del segle XIX», COMAS RUBÍ, Francisca; MOTILLA SALAS, Xavier (coords.). *Història / històries de la lectura*. Palma: Institut d'Estudis Baleàrics [Actes de les XXIV Jornades d'Estudis Històrics Locals–XVII Jornades d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana], 2005, pàg. 229-238.

FULLANA PUIGSERVER, Pere. *Pere Capellà (1907-1954). La lluita incansable per la llibertat*. Algaida: Ajuntament d'Algaida [Edicions Pere Capellà, 9], 2005.

FULLANA PUIGSERVER, Pere. «Educar per a la resistència i el compromís durant el franquisme consolidat: el cas de les Illes Balears (1956-1975)», GONZÁLEZ-AGÀPITO, Josep; MARQUÈS, Salomó; NOGUER, Berta (coords.): *Resistència al franquisme i educació no formal*. Banyoles: Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles, Diputació de Girona, Patronat Francesc Eiximenis [Quaderns del Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles, núm. 26; Actes de les XVIII Jornades d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana i del Col·loqui de Tardor 2007], 2007, pàg. 51-89.

FULLANA PUIGSERVER, Pere. «Impremtes i publicacions periòdiques, instruments educatius del moviment franciscà a Mallorca durant la Segona República», *Educació i Història. Revista d'història de l'educació* [Barcelona], núm. 12 (2008), pàg. 127-140.

FULLANA PUIGSERVER, Pere. «La relació epistolar de Jovellanos amb mallorquins durant el període de reclusió al castell de Bellver (1802-1808)», *Estudis Baleàrics* [Palma], núm. 90-91(2008), pàg. 9-14.

FULLANA PUIGSERVER, Pere. «L'educació popular a Mallorca durant el primer terç del segle XX: el cas de Llorito», GINARD BUJOSA, A.; NIELL LLABRÉS, F.; RAMMIS PUIG-GRÒS, A. (coords.) *Jornades d'Estudis locals Lloret de Vistalegre*. Lloret de Vistalegre, 2010, pàg. 225-230.

FULLANA PUIGSERVER, Pere. *Una llarga història de servei. Càritas Diocesana de Mallorca (1961-2011)*. Palma: Càritas Mallorca, 2011.

G

- GABRIEL, Pere. *El moviment obrer a Mallorca*. Barcelona: Ed. Curial-Lavinia, 1973.
- GABRIEL, Pere. «Entorn del moviment obrer a Mallorca el segle XIX», *Randa* [Barcelona], núm. 1-2 (1975).
- GALLARDO, B. *L'escola del Pòsit del Port d'Alcúdia*. Mallorca: Ajuntament d'Alcúdia, 1998.
- GAMUNDÍ COLOM, P. «La educación en Palma sobre 1850», *El Magisterio Balear* [Palma], núm. 20 (18 maig 1901).
- GARCERÁN AULET, Rafael. «La escuela de los socialistas de Lluçmajor (1909-1915)», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 12 (1999), pàg. 87-101.
- GARCERÁN AULET, Rafael. «Joan Monserrat i Parets: correspondència ideològica de un socialista», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 15 (2002), pàg. 43-61.
- GARCERÁN AULET, Rafael. «La herencia institucionista y la enseñanza activa en Mallorca. La labor de: Miquel Porcel i Riera, Rufino Carpena Montesinos, Joan Montserrat i Parets y Melchor Daviu i Matas», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 18 (2005), pàg. 53-75.
- GARCÍA ESPASA, Enrique J. «Los inicios de la Pedagogía Obrerista en Baleares», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 23 (2012), pàg. 109-119.
- GARCÍA FERRER, M. Neus. *La creació de les primeres escoles públiques primàries a les Pitiüses*. Eivissa: Conselleria de Cultura del Consell Insular d'Eivissa i Formentera, 1989.
- GARCÍA FERRER, M. Neus. «La formació dels primers mestres de les Pitiüses (s. XIX)», *La formació inicial i permanent dels mestres. XIII Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans*. Eumo: Vic, 1997, pàg. 83-90.
- GARCIA FERRER, M. Neus. «Notes sobre l'inici de la pedagogia obrerista a la ciutat d'Eivissa», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 11 (1998), pàg. 93-101.
- GARCÍA FERRER, M. Neus. «L'Escola d'Arts i Oficis Artístics d'Eivissa», *La formació professional i les transformacions socials i econòmiques. Actes de les XIV Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans*. Mataró: Gràfiques rotatives, 1999, pàg. 227-241.
- GARCIA FERRER, M. Neus. *Historia de la educación en la Ibiza contemporánea: orígenes de la segunda enseñanza y las primeras manifestaciones de carácter burgués en la Isla*. Eivissa: Victor Books, 2000.
- GARCIA FERRER, M. Neus. «Els principis professionals de Francesc Manuel de los Herreros Schwager», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 15 (2002), pàg. 7-13.
- GARCIA FERRER, M. Neus. «René Viuert i l'Aliança Francesa a Eivissa (1954-1977)», *XVI Jornades d'Història de l'Educació dels Països Catalans: La renovació pedagògica*. Girona: CCG

Edicions, 2003, pàg. 383-400.

GARCÍA FERRER, M. Neus. «Les biblioteques a l'Eivissa i Formentera de 2005», COMAS RUBÍ, Francisca; MOTILLA SALAS, Xavier (coords.). *Història / històries de la lectura*. Palma: Institut d'Estudis Baleàrics [Actes de les XXIV Jornades d'Estudis Històrics Locals–XVII Jornades d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana], 2005, pàg. 355-367.

GARCIA MARIN, Jesús. «La biblioteca de Buenaventura Serra (1728-1784) y otras bibliotecas del XVIII mallorquín», *Estudis Baleàrics* [Palma], núm. 29-30 (junio-setiembre de 1988), pàg. 113-118.

GARCIA SEVILLA, Lluís.; GARAU, Victor. *La llengua i l'escola a les Balears*. Palma: Gràfiques Miramar [Monografies OCB, núm. 6], 1973.

GARGALLO ASTROM, Ana Isabel. «El paper del republicanisme en el foment de l'alfabetització a Mallorca», COMAS RUBÍ, Francisca; MOTILLA SALAS, Xavier (coords.). *Història / històries de la lectura*. Palma: Institut d'Estudis Baleàrics [Actes de les XXIV Jornades d'Estudis Històrics Locals–XVII Jornades d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana], 2005, pàg. 151-160.

GELABERT GUAL, Llorenç. «Dues iniciatives en l'àmbit no formal de l'ensenyament musical a Mallorca (1977-1995)», *Educació i Història. Revista d'història de l'educació* [Barcelona], núm. 20 (2012), pàg. 141-160.

GELABERT GUAL, Llorenç; MIRANDA PÉREZ, Joaquim. «Baltasar Bibiloni: pedagogía y canción popular en lengua catalana», *Música y Educación* [Madrid], núm. 25792 (2012), pàg. 36-49.

GELABERT GUAL, Llorenç; MOTILLA SALAS, Xavier. «Identitat i cohesió social en l'obra musical de Baltasar Bibiloni i Llabrés (1936-)», *XX Jornades d'Història de l'Educació. Cohesió social i educació*. Girona: Universitat de Girona, Servei de Publicacions, 2012, pàg. 181-194.

GELABERT GUAL, Llorenç; MOTILLA SALAS, Xavier. «L'Ateneu Científic, Literari i Artístic i la culturització musical a Menorca (1905-1936)», *Educació i Història. Revista d'història de l'educació* [Barcelona], núm. 22 (2012), pàg. 163-186.

GELABERT GUAL, Llorenç; MOTILLA SALAS, Xavier. «Prensa ilustrada, formación religiosa y educación en Mallorca: la revista Lluç (1921-1961)», HERNÁNDEZ DÍAZ, José María (Ed.). *Prensa pedagógica y patrimonio histórico educativo: contribuciones desde la Europa mediterránea e Iberoamérica*. Salamanca: Ediciones Universidad de Salamanca [Jornada de estudio de Prensa Pedagógica y Patrimonio Histórico Educativo], 2013, pàg. 187-195.

GONZÁLEZ-AGÀPITO, Josep; MARQUÈS, Salomó; MAYORDOMO, Alejandro; SUREDA, Bernat. *Tradició i renovació pedagògica. 1898-1939. Història de l'educació. Catalunya, Illes Balears, País Valencià*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2002.

GONZÁLEZ GÁLVEZ, Manolo. *De Davall Sa Plaça a Mare de Déu del Carme. Una visió personal del Colegio Público "Virgen del Carmen"*. Maó: Editorial Menorca SA, 2002.

GONZÁLEZ GÓMEZ, Sara; COMAS RUBÍ, Francisca. «El Diario Escolar de Baleares: valor patrimonial e historiogràfic de un suplemento dominical de la prensa ordinaria», HERNÁNDEZ DÍAZ, José María (Ed.). *Prensa pedagógica y patrimonio histórico educativo: contribuciones desde la Europa mediterránea e Iberoamérica*. Salamanca: Ediciones Universidad de Salamanca [Jornada

de estudio de Prensa Pedagógica y Patrimonio Histórico Educativo], 2013, pàg. 223-233.

GUTIERREZ PONS, Juan. «Notas históricas acerca de la enseñanza en la isla de Menorca y particularmente Mahón», *Revista de Menorca* [Maó], vol. 1969, pàg. 255-257.

H

HERNÁNDEZ MORA, Joan. *El Doctor Juan Comas Camps. Investigador emérito de la Universidad de México. Noticia de su vida y de su obra*. Ciutadella: Cardona Tipo-offset, 1976.

J

JANER MANILA, Gabriel. *Petita memòria d'un mestre del meu temps*. Barcelona: Ed. Galba, 1975.

JANER MANILA, Gabriel. «Contra el dogmatisme dels llibres de text», *Pissarra. Revista periòdica d'informació de l'ensenyament de les Illes Balears* [Palma], núm. 3 (octubre de 1977), pàg. 5-6.

JANER MANILA, Gabriel. «La reacció mallorquina contra l'Escola Laica després de la Setmana Tràgica», *I Jornades d'història de l'ensenyament als Països Catalans*. Barcelona, 1977.

JANER MANILA, Gabriel. «L'ideari pedagògic de Gabriel Alomar», *Lluc* [Palma], núm. 674 (1977).

JANER MANILA, Gabriel. «Les Missions Pedagògiques a la Mallorca de la Segona República», *Comunicacions de les II Jornades d'Història de l'Educació en els Països Catalans*. Palma: Departament de Pedagogia de la Universitat de les Illes Balears, 1978, pàg. 70-73

JANER MANILA, Gabriel. «Krausismo y educación en Mallorca», *Cuadernos de Pedagogía* [Barcelona], núm. 34 (1979), pàg. 41-44.

JANER MANILA, Gabriel. «La política sanitària escolar de l'Ajuntament de Ciutat de Mallorca en temps de la II República», *Comunicacions: III Jornades d'història de l'educació als Països Catalans*. Girona, 1979.

JANER MANILA, Gabriel. «La Institució Mallorquina d'Ensenyament», *Lluc* [Palma], núm. 693 (1980), pàg. 4-7.

JANER MANILA, Gabriel. «Sobre la consolidació de l'ensenyament privat a Mallorca durant el primer quart del segle XX», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 4 (1982), pàg. 43-50.

JANER MANILA, Gabriel. *Emili Darder i la política sanitario-escolar de l'Ajuntament de Ciutat en temps de la II República*. Palma: Ajuntament de Palma, Monografies del Departament de Dinàmica Educativa, 1983.

JANER MANILA, Gabriel. «Catolicisme social i educació obrera en la Mallorca de la Restauració. Les escoles nocturnes de Sant Josep», *Moviment obrer i educació popular. VIII Jornades d'Història de l'Educació als PPCC. Menorca*. Palma: ICE, Universitat de les Illes Balears, 1986, pàg. 43-47.

JANER MANILA, Gabriel. «La depuració dels mestres a la pedagogia derrotada, Memòria Civil (1936-1986)», *Baleares*, IV-V (30-11-1986).

JANER MANILA, Gabriel. «L'Escola Normal de la Postguerra», *L'Arc* [Palma], núm. 5 (1998), pàg. 33-37.

JANER MANILA, Gabriel. «Una història particular de la lectura», COMAS RUBÍ, Francisca; MOTILLA SALAS, Xavier (coords.). *Història / històries de la lectura*. Palma: Institut d'Estudis Balearics, 2005 [Actes de les XXIV Jornades d'Estudis Històrics Locals–XVII Jornades d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana], pàg. 75-78.

JAUME CAMPANER, Miquel. «Artur Martorell i els seus amics a Mallorca», *Lluc* [Palma], núm. 784 (1995), pàg. 32-39.

JAUME CAMPANER, Miquel. «La delegació mallorquina de l'Associació protectora de l'ensenyança catalana», *Actes del IV Congrés: el nostre patrimoni cultural: el català patrimoni de Mallorca, Societat Arqueològica Lul·liana*. Palma, 1997, pàg. 117-128.

JAUME CAMPANER, Miquel. «Una residència d'estudiants a Palma (1925-193-)», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 11 (1998), pàg. 103-115.

JAUME CAMPANER, Miquel. *Freinet a Mallorca. Miquel Deyà Palerm i l'escola de Consell (1930-1940)*. Palma: Leonard Muntaner editor, 2002.

JAUME CAMPANER, Miquel. «Un assaig del sistema de Winnetka a Mallorca», COMAS RUBÍ, Francisca; MOTILLA SALAS, Xavier (coords.). *Història / històries de la lectura*. Palma: Institut d'Estudis Balearics [Actes de les XXIV Jornades d'Estudis Històrics Locals–XVII Jornades d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana], 2005, pàg. 191-204.

JAVIERRE, José Maria. *Maestra y Madre (Alberta Giménez Adrover)*. Madrid: Artes Gráficas Ibarra, 1969.

JOVELLANOS, Gaspar Melchor. *Memoria sobre educación pública* (Edició, introducció i notes d'Antoni J. Colom i Bernat Sureda). Palma: Consell de Mallorca, Departament de Cultura, 2008.

JUAN VIDAL, José. «Los censos en la Mallorca moderna: su tipología», *Mayurqa* [Palma], núm. 21 (1985), pàg. 197-216.

JUAN, Margarita. *Una insigne balear. Madre Alberta Giménez (1837-1922)*. Palma, 1986 (2 toms).

L

LÁDICO OLIVAR, J. T. «Instrucción de los varones en la isla de Menorca», *Revista de Menorca* [Maó], vol. 1899, pàg. 198-200.

LÓPEZ, Gonçal; MAS, Antoni (coords.) *Joan Mascaró i Fornés (1897-1987)*. Palma: Servei de Publicacions de la Universitat de les Illes Balears, 1997.

LUIS GÓMEZ, Alberto. «Materiales para el aula, historia y memorias: a propósito de una carpeta

didáctica sobre Juan Benejam Vives», *Biblio 3W* [Barcelona], (29 de noviembre de 2001), pàg. 1-12.

LL

LLABRES BERNAL, J. «La Real Sociedad Económica Mallorquina de Amigos del País», *Boletín de la Sociedad Arqueológica Luliana* [Palma], vol. XXXIII (1971), pàg. 380-391.

LLABRÉS, G. «Jovellanos en Mallorca (1801-1808)», *Boletín de la Sociedad Arqueológica Luliana* [Palma], núm. 136-137.

LLADÓ FERRAGUT, Jaime. *Historia del Estudio General Luliano y de la Real y Pontificia Universidad Literaria de Mallorca*. Palma: Edicions Cort, 1973.

LLANOS GÓMEZ, Rafael. «El discurso racista en la escuela de la segregación universitaria de los chuetas de Mallorca», MESTRE SANCHÍS, Antonio; GIMÉNEZ LÓPEZ, Enrique (coords.). *Actas de la IV Reunión Científica de la Asociación Española de Historia Moderna*. Alicante, 1996, pàg. 305-314.

LLAURADÓ, Josep M. *Els anys incomplets. Biografia pública de Nadal Batlle (1945-1997)*. Palma: Edicions Documenta Balear, 2003.

LLINARES, Josep. «Els xuetes i l'educació a Mallorca (1750- 1800)», *Lluc* [Palma], núm. 694, (nov-dic. 1980), pàg. 207- 208.

LLINARES, Josep. «El valor pedagògic de l'obra de Jeroni Bibiloni: socialisme utòpic i pedagogia a la Mallorca progressista del segle XIX», *Escola i Estat. Actes de les 7enes. Jornades d'Història de l'Educació als PPCC, Perpinya*. Vic: Eumo, 1985, pàg. 437-444.

LLINARES, Josep; TALENS AGUILÓ, A.; FORTEZA, D. «De la marginació a les institucions públiques. Els xuetes i l'educació a Mallorca 1715-1800», *Full informatiu de la Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana* [Barcelona], núm. 5-6 (1988), pàg. 22-24.

LLOMPART, G. «La Real Cédula de 1768 sobre la difusió del castellano y su repercusión en la diócesis de Mallorca», *Boletín de la Sociedad Arqueológica Luliana* [Palma], núm. 33 (1966), pàg. 357-379.

LLOPIS MARTÍ, R. «Les escoles de Bunyola (1850-1900)», *Es Castellet*, núm. 58 (abril de 1997), pàg. 18-24.

LLUC FERRER, Antoni. «Literatura i Liberalisme: Aspectes del Trienni Constitucional (1820-1823) a Mallorca», *Randa* [Barcelona], núm. 2 (1976).

Lluc [Palma], núm. 780 (1994) [Monogràfic sobre Cèlia Viñas].

Lluc [Palma], núm. 776 (1993) [Monogràfic sobre la família Viñas].

Lluc [Palma], núm. 784 (1995) [Monogràfic sobre Pere Capellà. Mestre i dramaturg].

M

MACIÁN, Vicente. *El Instituto de Mahón, conquista de una sociedad*. Maó: Institut Menorquí d'Estudis, Editorial Menorca S.A, 1998.

MAIMÓ, Joan. *Joan Mascaró i Fornés. Els múltiples espais de la Saviesa*, Palma: Servei de Publicacions de la Universitat de les Illes Balears, 1990.

MAIMÓ, Joan. «El professor Joan Mascaró i el seu ideari pedagògic», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 8-9 (1992), pàg. 21-30.

MAIRATA, Jerònia. *L'escola nacional de nines d'Alcúdia*. Alcúdia: Quaderns d'Alcúdia, 1999.

MANRESA, Maria Antònia. «Panorama de l'educació de la dona mallorquina entre 1895 i 1945», *Dones a les Illes, treball, esplai i ensenyament (1895-1945)*. Palma: Imprenta Politècnica, Govern Balear, 1997, pàg. 101-127.

MARCH CERDA, Martí Xavier. «Alumnat, dependència dels centres i batxillerat a les Illes Balears. Notes per a una sociologia històrica i territorial de l'ensenyament mitjà», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 4 (1982), pàg. 67-91.

MARCH CERDA, Martí Xavier. «La biblioteca de Guillem Cifre de Colonya», *Cala Murta*, núm. 7, (octubre de 1986), pàg. 5- 7

MARCH CERDÀ, Martí Xavier. «Elements per a una sociologia de l'escola durant el franquisme a les Illes Balears (1940-1979)», *L'Arc* [Palma], núm. 5 (1998), pàg. 38-41.

MARCH CERDÀ, Martí Xavier; SUREDA, Jaume. *Educació i desigualtat (La formació professional a Mallorca)*. Mallorca: Institut de Ciències de l'Educació, 1978.

MARCH MANRESA, Miquel; SUREDA GARCIA, Bernat. *50 anys d'escoltisme a Mallorca, 1956-2006*. Palma: Di7 Edició, 2006.

MARÍ MAYANS, I. «Notes urgents per a la Història de l'Ensenyament a Eivissa i Formentera», *Comunicacions de les II Jornades d'Història de l'Educació en els Països Catalans*. Palma: Departament de Pedagogia de la Universitat de les Illes Balears, 1978, pàgs.134-139

MARÍ MAYANS, I. «Llengua i ensenyament a Eivissa i Formentera», *Llengua i educació en una perspectiva històrica. Comunicacions. V Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans*. Vic: Eumo, 1984.

MARIMON RIUTORT, Antoni. «La història en l'obra del pedagog Miquel Porcel Riera», COMAS RUBÍ, Francisca; MOTILLA SALAS, Xavier (coords.). *Història / històries de la lectura*. Palma: Institut d'Estudis Baleàrics [Actes de les XXIV Jornades d'Estudis Històrics Locals–XVII Jornades d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana], 2005, pàg. 383-392.

MARIMON RIUTORT, Antoni; SANTANA MORRO, Manel. *Els exiliats. Refugiats i exiliats de les Illes Balears a causa de la Guerra Civil del 1936-1939 i de la immediata postguerra*. Palma: Hiperdimensional, 2006.

MARTÍ ÚBEDA, Cristina. «La necesidad de educación en el obrerismo mallorquín», *Educació i*

Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia [Palma], núm. 12 (1999), pàg. 69-85.

MARTÍ ÚBEDA, Cristina. «Obrerisme, socialisme i formació professional a Mallorca. Un model d'educació informal a inicis del segle XX», *La formació professional i les transformacions socials i econòmiques. Actes de les XIV Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans*. Mataró: Gràfiques rotatives, 1999, pàg. 295-305.

MARTÍ ÚBEDA, Cristina. «Premsa obrera d'esquerres i educació per a la salut a Mallorca a l'inici del segle XX (1900-1915)», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 13 (2000), pàg. 77-93.

MARTÍ ÚBEDA, Cristina. «Baltasar Champsaur Sicília i la Institució Mallorquina d'Ensenyament», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 15 (2002), pàg. 71-86.

MARTÍ ÚBEDA, Cristina. «Notes sobre la fundació i els inicis del Centre Instructiu Obrer de Palma: una experiència d'educació de la classe obrera mallorquina», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 16 (2003), pàg. 39-53.

MARTÍ ÚBEDA, Cristina. «Baltasar Champsaur i l'ensenyament del dibuix a la Institució Mallorquina d'Ensenyança», *La renovació pedagògica. Actes de les XVI Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans*. Figueres: Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana, Ajuntament de Figueres, Universitat de Girona, 2003, pàg. 143-154.

MARTÍ ÚBEDA, Cristina. «Notes sobre l'activitat educativa i cultural de Baltasar Champsaur Sicília a Mallorca (1882-1911)», *Lluc. Revista de cultura i d'idees* [Palma], núm. 842 (novembre-desembre de 2004), pàg. 19-22.

MARTÍ ÚBEDA, Cristina. «Movimiento obrero, protección de la infancia y educación en Mallorca (1900-1915)», DÁVILA, Paulí; NAYA, Luis M. (coords.). *La infancia en la historia: espacios y representaciones*. Tom I. Donostia: Espacio Universitario / EREIN, 2005, pàg. 879-886.

MARTÍ ÚBEDA, Cristina. «Educació, moviment obrer i krausisme a Mallorca: el pensament pedagògic de Baltasar Champsaur Sicília (1882-1934)», *Educació i Història. Revista d'història de l'educació* [Barcelona], núm. 8 (2005), pàg. 164-183.

MARTÍ ÚBEDA, Cristina. *Baltasar Champsaur. Un intel·lectual a Mallorca*. Palma: Edicions Documenta Balear [Menjaments, 74], 2007.

MARTÍN JIMÉNEZ, Ignacio. «El periódico anarquista *El Porvenir del Obrero*: entre la utopía y la realidad (1897-1917)», *Revista de Menorca* [Maó], 1r semestre (1994), pàg. 65-99.

MARTÍN JIMÉNEZ, Ignacio. *El sistema educatiu a Menorca (1800-1939)*. Maó: Institut d'Estudis Menorquins, 2000.

MARTÍN JIMÉNEZ, Ignacio. *Conflicto social y pensamiento anarquista en Menorca (1897-1936)*. Palma: Plaguetes del Raval [Col·lecció Sol i Llibertat, 1], 2007.

MARTORELL BONET, Joan. *Andreu Crespí. Aproximació biogràfica*. Palma: Centre d'estudis Gabriel Alomar, Miquel Font editor, 1989.

MARTORELL GELABERT, Carme. *La coeducació a Mallorca durant la II República: L'Escola*

Decroly de Campanet (1934-1936). Un exemple a partir de les aportacions de Miquel Buades i Riber. Palma: El Tall editorial, 1992.

MARTORELL TROBAT, Joan. «Melsión Rosselló Simonet, l'Home», *Maina* [Palma], núm. 3 (maig de 1981), pàg. 109-112.

MARTORELL TROBAT, Joan; AVELLANEDA ARTIGUES, Joan. *L'escola en la memòria.* Palma: Ajuntament de Palma, Govern de les Illes Balears – Conselleria d'Educació i Cultura, Fundació Sa Nostra, 2006.

MARZO, J. *Montesión durante la pasada Guerra Civil. 1936-39.* Palma: Imp. Guasp.

MASCARÓ, Joan; MUNAR, Margalida. *La idea d'educació en l'obra de Joan Mascaró i Fornés.* Palma: Universitat de les Illes Balears, 1997.

MAS I VIVES, Joan. «Problemàtica de la Renaixença a Mallorca», *Randa* [Barcelona], núm. 22, (1987), pàg. 55-64.

MAS I VIVES, Joan. «Josep Lluís Pons i Gallarza i el primer Ateneu Balear (1862-1873)», *Randa* [Barcelona], núm. 25 (1989), pàg. 57-130.

MASSOT MUNTANER, Josep. *Cultura i vida a Mallorca entre la guerra i la postguerra (1939-1950).* Barcelona: Publicaciones de la Abadía de Motserrat, 1978.

MATEU MAYRATA, G. *Sor Isabel Cifre.* Mallorca, 1986.

MELIÀ, Josep. *La Renaixença a Mallorca.* Palma: Ed. Daedalus. 1968.

MIRALLES GILI, Miquel. *Col·legi Beat Ramon Llull: educació, història i societat.* Palma: Documenta Balear, 2004.

MIRALLES LE FOLL, P. G. «Prensa anarco-sindicalista a Mallorca: *El Rayo* (1912-1914)», *Randa* [Barcelona], núm. 32 (1993).

MIRÓ, Santiago. *Maestros depurados en Baleares durante la Guerra Civil.* Palma: Leonard Muntaner editor, 1998.

MIRÓ MONTOLIU, M. Isabel; COMAS RUBÍ, Francisca. «Rosa Roig: viure per llegir, llegir per viure», COMAS RUBÍ, Francisca; MOTILLA SALAS, Xavier (coords.). *Història / històries de la lectura.* Palma: Institut d'Estudis Baleàrics [Actes de les XXIV Jornades d'Estudis Històrics Locals–XVII Jornades d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana], 2005, pàg. 401-410.

MOLL BLANES, Isabel. «La crisi de la Universitat a Mallorca», *Comunicacions de les II Jornades d'Història de l'Educació en els Països Catalans.* Palma: Departament de Pedagogia de la Universitat de les Illes Balears, 1978.

MOLL BLANES, Isabel. «Divulgación de la técnica en Mallorca a finales del siglo XVIII y principios del XIX: la SEAP», *Syudia Historica et Philologica in Honorem M. Batllori.* Roma: IEC, 1984.

MONERRIS BARBERÁ, M. «Notas históricas de la enseñanza estatal (pública) en Ferreries», *L'ensenyança pública a Ferreries.* Ferreries: Col·legi Públic de Ferreries, 1988, pàg. 5-33.

MONÉS PUJOL-BUSQUETS, Jordi. *La llengua a l'escola (1714-1939)*. Barcelona: Barcanova, 1984.

MONSERRAT PASTOR, M. «La joventut seràfica, petita història», CABOT ROSSELLÓ (coord.). *El convent de Sant Bonaventura de Lluçmajor. Història i art*. Lluçmajor: Edició dels PP. Franciscans de la TOR de St. Francesc, 1993, pàg. 235-260.

MORA FERRAGUT, Gerardo. «La Sociedad Económica Mallorquina de Amigos del País y la aplicación de conocimientos científicos a la economía», *Estudis Baleàrics*, núm. 29-30, (junio-setiembre de 1988), pàgs.129-136.

MOREU, Angel C.; VILAFRANCA, Isabel. *Margalida Comas, Pedagoga. Homenatge a la nostra primera professora*. Barcelona: Divisió de Ciències de l'Educació, Facultat de Pedagogia, Universitat de Barcelona, 1998.

MOREY FIOL, Bruno. *Por la pedagogia hacia Dios*. Barcelona: Martin Casanovas Editor, 1974.

MOTILLA SALAS, Xavier. «Burguesia liberal i educació popular: l'Extensió universitària de Maó (1903-1936)», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 13 (2000), pàgs. 63-76.

MOTILLA SALAS, Xavier. «Educació i família en el mestre Mateu Fontirroig Jordà (1866-1931)», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 15 (2002), pàg. 15-29.

MOTILLA SALAS, Xavier. «L'educació infantil a Menorca: el debat sobre la creació de jardins d'infants froebelians, guarderies de pàrvuls i escoles maternals franceses (1908-1913)», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 16 (2003), pàg. 55-75.

MOTILLA SALAS, Xavier. «Un regeneracionista a Menorca: el pensament pedagògic de José Pérez de Acevedo (1861-1917)», *Educació i Història. Revista d'Història de l'Educació* [Barcelona], núm. 6 (2003), pàg. 196-211.

MOTILLA SALAS, Xavier. «L'Ateneu de Maó i l'educació no formal dels joves: la introducció de l'escoltisme a Menorca (1913-1920)», SERRA BUSQUETS, Sebastià; SUREDA GARCIA, Bernat. (coord.). *Els joves a l'època contemporània*. Palma: Institut d'Estudis Baleàrics; Govern de les Illes Balears, Conselleria d'Educació i Cultura, 2003, pàg. 267-286.

MOTILLA SALAS, Xavier. «Antoni Juan Alemany i la renovació pedagògica a Menorca a la primera del segle XX: els passeigs i les colònies escolars», *La renovació pedagògica. Comunicacions de les XVI Jornades d'Història de l'Educació dels Països Catalans*. Girona: CCG Edicions, 2003, pàg. 99-111.

MOTILLA SALAS, Xavier. *Regeneracionisme i educació popular a Menorca. La contribució de José Pérez de Acevedo (1903-1917)*. Menorca: Institut Menorquí d'Estudis, 2004.

MOTILLA SALAS, Xavier. «Higienisme i educació en el temps de lleure a la Menorca contemporània: les colònies escolars del port d'Addaia», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 17 (2004), pàg. 33-56.

MOTILLA SALAS, Xavier. «El pensament pedagògic renovador a la Menorca d'entre els dos segles (1882-1921)», *Estudis Baleàrics* [Palma], núm. 78/79 (2004), pàg. 45-70.

MOTILLA SALAS, Xavier. «Els ateneus i el foment de la lectura a Menorca a les primeres dècades del nou-cents», COMAS RUBÍ, Francisca; MOTILLA SALAS, Xavier (coords.). *Història / històries de la lectura*. Palma: Institut d'Estudis Baleàrics [Actes de les XXIV Jornades d'Estudis Històrics Locals–XVII Jornades d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana], 2005, pàg. 275-290.

MOTILLA SALAS, Xavier. «Els orígens de l'ensenyament secundari públic a Menorca: de l'Escola de Nàutica a l'Institut Lliure de Segon Ensenyament (1855-1869)», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 18 (2005), pàg. 23-38.

MOTILLA SALAS, Xavier. «Escoltisme, lleure i educació a Menorca (1913-1936)», *Educació i Història. Revista d'història de l'educació* [Barcelona], núm. 14 (2009), pàg. 127-154.

MOTILLA SALAS, Xavier. «Imagen y proyección pública de las colonias escolares de la Menorca de principios del siglo XX. Una aproximación a través del análisis de la prensa y las fotografías», *Foro de Educación. Pensamiento, Cultura y Sociedad* [Salamanca], núm. 13 (2011), pàg. 123-138.

MOTILLA SALAS, Xavier. «Sociabilitat, cultura i educació fora de l'escola en els ateneus obrers i populars del Maó del nou-cents (1908-1931)», *Estudis Baleàrics* [Palma], núm. 100/101 vol. 76/77 (2011), pàg. 95-113.

MOTILLA SALAS, Xavier. «Pròleg», FERRER ALEDO, Jaume. *La enseñanza superior en Mahón* (Edició de Marga Bennasar i Josefina Salord; pròleg de Xavier Motilla Salas; epíleg de M. Ángeles Hernández, Antoni Petrus i Josep M. Vidal Hernández). Maó: Institut Menorquí d'Estudis [Col·lecció Capcer, 26], 2013, pàg. 11-34.

MOTILLA SALAS, Xavier; SUREDA GARCIA, Bernat. «Higienismo, educación y protección a la infancia en Menorca en las primeras décadas del siglo XX», DÁVILA, Paulí; NAYA, Luis M. (coords.). *La infancia en la historia: espacios y representaciones*. Tom I. Donostia: Espacio Universitario / EREIN, 2005, pàg. 539-550.

MOTILLA SALAS, Xavier; SUREDA GARCIA, Bernat. «Estudi introductor», BALLESTER PONS, Pere. *Lletres a una mare maonesa*. Menorca: Institut Menorquí d'Estudis [Capcer, 18], 2005.

MOTILLA SALAS, Xavier; SUREDA GARCIA, Bernat. *La Gota de Llet. Protecció a la infància i educació social a la Menorca contemporània*. Maó: Institut Menorquí d'Estudis [Col·lecció Cova de Pala, 24], 2008.

MULET TROBAT, Bartomeu. «L'Ensenyament utilitarista a Mallorca durant la Il·lustració», *Comunicacions de les II Jornades d'Història de l'Educació en els Països Catalans*. Palma: Departament de Pedagogia, 1978, pàg. 87-91.

MULET TROBAT, Bartomeu. «Els xuetes i l'Acadèmia de Nobles Arts a la segona meitat del segle XVIII», *Lluc* [Palma], núm. 685 (maig-juny de 1979), pàg. 28-29.

MULET TROBAT, Bartomeu. «La centralització dels estudis de Belles Arts. El cas de Mallorca (1849-1900)», *Comunicaciones: III Jornades d'història de l'Educació als Països Catalans*. Girona, 1979.

MULET TROBAT, Bartomeu. «La Societat Econòmica d'Amics del País de Mallorca, (1778) i la

Junta Particular de Comerç de Barcelona. Aspectes per a un estudi comparatiu», *Maina* [Palma] núm. 1 (1980), pàg. 21-24.

MULET TROBAT, Bartomeu. «La Segona República a Mallorca. Història d'un intent de recuperació cultural i educacional frustrat (1931-36)», *Escola i Estat. Actes de les 7enes. Jornades d'Història de l'Educació als PPCC. Perpinyà*. Vic: Eumo, 1985, pàg. 269-281.

MULET TROBAT, Bartomeu. *L'Escola Normal de Mestres en els seus orígens i el reformisme liberal*. Palma: Servei de Publicacions de la UIB, 1987.

MULET TROBAT, Bartomeu. «L'educació d'èlit i l'ensenyança de les ciències Noves a Mallorca durant la segona meitat del segle XVIII», *Full informatiu de la Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana* [Barcelona], núm. 5-6 (1988), pàg. 67-70.

MULET TROBAT, Bartomeu. «L'Educació física als llibres de text dedicats a la formació dels mestres a la primera meitat del segle XIX», *Comunicacions. XI Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans*. Reus, 1991.

MULET TROBAT, Bartomeu. «Repressió Franquista (Assassinats i depuracions contra el Magisteri a Mallorca (1936-1939)», *Lluc* [Palma], núm. 784 (1995), pàg. 67-70.

MULET TROBAT, Bartomeu. «L'Escola Normal de Balears com a conseqüència del Reformisme uniformista dels lliberals a la primera meitat del segle XIX», *La formació inicial i permanent dels mestres. Actes XIII Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans*. Vic: Eumo, 1997, pàg. 121-134.

MULET TROBAT, Bartomeu. «La Il·lustració a Mallorca i els antecedents de la formació tècnico professional moderna (1778-1808). Consideracions generals», *La formació professional i les transformacions socials i econòmiques. Actes de les XIV Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans*. Mataró: Gràfiques rotatives, 1999, pàg. 97-111.

MUNAR, Margalida. *La idea d'educació en l'obra de Joan Mascaró i Fornés*. Palma: Servei de Publicacions de la Universitat de les Illes Balears, 1997.

MURILLO TUDURÍ, Andreu. «La crisi educativa arran de la devolució definitiva de Menorca a la Corona d'Espanya (1802)», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 5-6 (1986), pàg. 71-82.

N

NICOLAU, Maria Inmaculada. *L'educació a Alcúdia al segle XIX*. Mallorca: Ajuntament d'Alcúdia, 1997.

O

OLEZA Y RAMONELL, M. de. *Teatinos en Mallorca*. Palma: Ed. Francisco Pons, 1951.

OLIVER JAUME, Jaume. «L'arquitecte Guillem Fortesa i les construccions escolars», *Lluc* [Palma]

núm. 662 (1976), pàgs.18-21.

OLIVER JAUME, Jaume. «Informe sobre la situació escolar a Mallorca l'any 1789», *Fontes Rerum Balearium* [Palma], núm. 1 (1977), pàg. 333-337.

OLIVER JAUME, Jaume. *Escola i Societat. L'Ensenyament a les Illes en el segle XX*. Palma: Ed. Moll, 1978.

OLIVER JAUME, Jaume. «L'Escola Normal i la Colònia de Porto Colom (1935)», *Maina* [Palma], núm. 3 (1981).

OLIVER JAUME, Jaume. *Joan Monserrat i Parets i l'Escola Socialista. La polèmica amb D. Francesc Mulet*. Lluçmajor: Edicions Lluçmajor de pinte en ample, 1983.

OLIVER JAUME, Jaume. *Joan Comas i la política educativa de la Segona República (1936-1939)*. Palma: Servei de publicacions de la Universitat de les Illes Balears, 1985.

OLIVER JAUME, Jaume. «Història del Magisteri a Mallorca. Col·leccionable Mallorca en Guerra: Memòria Civil (1936-1986)», *Baleares*, (30-11-1986), pàg. VI-VIII.

OLIVER JAUME, Jaume. «Galí i Mallorca», *Butlletí de la Societat Catalana de Pedagogia* [Barcelona], núm. 1 (1988), pàg. 56-57.

OLIVER JAUME, Jaume; CONTRERAS, Antoni; GARCIA, Alexandre. «Ciències Mèdiques i Ciències de l'Educació: una interacció amb l'història. Notes per a una contextualització de Joan Ignasi Valentí», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 7 (1989), pàg. 169-177.

OLIVER JAUME, Jaume. «El moviment higienista escolar a Mallorca. Aportacions de Gabriel Oliver i Mulet (1874-1934)», *XI Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans*. Reus, 1991.

OLIVER JAUME, Jaume. *El pensament social d'Andreu Pont. Entre l'educació popular i l'higienisme*. Lluçmajor: Edicions Lluçmajor de pinte en ample [Miscel·lània d'homenatge a Sebastià Cardel i Tomas], 1992, pàg. 135-159.

OLIVER JAUME, Jaume. *L'Higienisme escolar a Mallorca. Aportacions a la sistematització del seu estudi (1880-1936)*. Palma: Direcció General d'Educació, Conselleria de Cultura, Educació i Esports, Govern Balear, 1992.

OLIVER JAUME, Jaume. «Els edificis escolars a Lluçmajor l'any 1917. L'aportació de D. Mateu Contestí i Gamundí a l'Higienisme Escolar», *Homenatge a Vicenç Rosselló Verger*. Lluçmajor: Edicions Pinte en ample, núm. 4, 1995, pàg. 111-134.

OLIVER JAUME, Jaume. «Els Comas Camps: la pedagogia feta vida i testimoni», *Revista de Menorca* [Maó], vol. 1997, pàg. 64-78.

OLIVER JAUME, Jaume. «La construcció dels edificis escolars a Marratxí», *II Jornades d'Estudis Locals de Marratxí*. Ajuntament de Marratxí, 1998, pàg. 241-246.

OLIVER JAUME, Jaume. «La construcció dels edificis escolars i la consolidació del sistema educatiu a les Illes Balears: una introducció històrica», *L'Arc* [Palma], núm. 5 (1998), pàgs.13-16.

OLIVER JAUME, Jaume. *Els entorns de formació de Maria Antònia Salvà*. Lluçmajor: Ajuntament de Lluçmajor [Papers l'Allapassa, 12], 2006.

OLIVER, Jaume; GARCIA, Alexandre. *Joan Ignasi Valentí i Marroig. Psiquiatria i Educació a Mallorca (1900-1936)*. Palma: Servei de Publicacions de la Universitat de les Illes Balears, 1991.

OLIVER, Jaume; MATEU, D. «Les construccions escolars a les Illes en el segle XX», *Comunicacions de les II Jornades d'Història de l'Educació en els Països Catalans*. Palma: Departament de Pedagogia de la Universitat de les Illes Balears, 1978, pàg. 118-123.

OLIVER JAUME, Jaume; SEGUÍ AZNAR, M. (eds.). *Guillem Forteza, arquitecte escolar*. Palma: Conselleria de Cultura, Educació i Esports, Govern Balear, 1993.

OLIVER OLIVER, J. D. *Andreu Riera Perelló*. Felanitx: Ajuntament de Felanitx, 1974.

OLIVER TROBAT, Miquel F. «La formació permanent del professorat a l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de les Illes Balears (1976-1997)», *L'Arc* [Palma], núm. 5 (1998), pàg. 74-78.

ORELL VILLALONGA, Bartomeu. «Perdre la parla nativa. Alfabetització i castellanització a Mallorca, 1860-1930», *Actes del IV Congrés: El nostre patrimoni cultural: el català patrimoni de Mallorca, Societat Arqueològica Lul·liana*. Palma, 1997, pàg. 153-172.

ORELL VILLALONGA, Bartomeu. «L'administració educativa a les Illes Balears», *Mayurqa* [Palma], núm. 26 (2000), pàg. 209-239.

ORELL VILLALONGA, Bartomeu. «L'alfabetització dels emigrants mallorquins entre finals del s. XIX i principis del XX», COMAS RUBÍ, Francisca; MOTILLA SALAS, Xavier (coords.). *Història / històries de la lectura*. Palma: Institut d'Estudis Baleàrics [Actes de les XXIV Jornades d'Estudis Històrics Locals–XVII Jornades d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana], 2005, pàg. 161-174.

ORELL VILLALONGA, Bartomeu. «L'Educació pública a Llubí a principi del segle XX. Maria Capó i Joan Vidal», *Educació i Història: Revista d'història de l'educació* [Barcelona], núm. 17 (2011), pàg. 157-185.

P

PALMER MARQUÉS, Francisco J. *Apuntes de historia de las enseñanzas náuticas en Mallorca (1802-2002)*. Palma: Imprenta Politécnica, 2002.

PALOU QUETGLAS, Pedro. «La influència del krausso-institucionisme a Mallorca: les experiències institucionistes d'Alexandre Rosselló i Guillem Cifre de Colonya», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 24 (2013), pàg. 133-146.

PALLICER PONS, Esperança. *La construcció d'escoles a Ferreries*. Ferreries: Ajuntament de Ferreries, Institut Menorquí d'Estudis [Separata Revista de Ferreries, núm. 6], 1999.

PASTOR HOMS, M. Inmaculada. «Notes per a una estructura ideològica de l'educació a la postguerra», *Mayurqa* [Palma], núm. 19 (1980).

PASTOR HOMS, M. Inmaculada. «Els obscurs anys de postguerra i el paper de les organitzacions femenines», *Lluc* [Palma], núm. 602 (1984).

PASTOR HOMS, M. Inmaculada. *La educación femenina en la postguerra (1939-1945). El caso de Mallorca*. Madrid: Ministerio de Cultura, Instituto de la Mujer, 1984.

PASTOR HOMS, M. Inmaculada; FERNÁNDEZ BENNÀSSAR, Maria del Carmen. «La Biblioteca i Casa de Cultura de La Caixa de Palma de Mallorca (1931-1999)», COMAS RUBÍ, Francisca; MOTILLA SALAS, Xavier (coords.). *Història / històries de la lectura*. Palma: Institut d'Estudis Balearics [Actes de les XXIV Jornades d'Estudis Històrics Locals–XVII Jornades d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana], 2005, pàg. 319-330.

PASTOR HOMS, M. Inmaculada; FERNÁNDEZ BENNÀSSAR, Maria del Carmen. «Les biblioteques i cases de cultura de La Caixa a les Illes Balears (1929-1999)», *Educació i Història. Revista d'Història de l'Educació* [Barcelona], núm. 9-10 (2006-2007), pàg. 244-269.

PEÑARRUBIA MARQUÈS, Isabel. *Mallorca durant el centralisme (1868-1910)*. Barcelona: Curial, 1980.

PEÑARRUBIA MARQUÈS, Isabel. *Els partits polítics davant el caciquisme i la qüestió nacional a Mallorca (1917-1923)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1991.

PÉREZ DE ACEVEDO, José. «El Analfabetismo en Menorca», *Revista de Menorca* [Maó], vol. 1910, pàg. 330-347.

PÉREZ DE ACEVEDO, José. «Menorca en la primera década del siglo XX. Instrucción Pública», *Revista de Menorca* [Maó], vol. 1911, pàg. 24-28.

PÉREZ GUTIERREZ, Maria de Pilar. «Aproximación a una moral socialista mallorquina a partir de *El Obrero Balear*. 1900-1919», *Estudis Balearics* [Palma], núm. 4 (març-agost de 1992).

PETRUS ROTGER, Antoni. «Josep Miquel Guàrdia: semblança d'un pedagog menorquí», *Comunicacions de les II Jornades d'Història de l'Educació en els Països Catalans*. Palma: Departament de Pedagogia de la Universitat de les Illes Balears, 1978, pàg. 104-107.

PETRUS ROTGER, Antoni. *José Miguel Guardia. Personalidad y doctrina pedagógica*. Alaior: Ajuntament d'Alaior, 1985.

PETRUS ROTGER, Antoni. *Francesc Pons Pons, mestre*. Sant Lluís: Centre Cultural i Esportiu de Sant Lluís, Imp. Rotger SL, 1992.

PIÑA HOMS, Roman. *La Universidad Balear entre la realidad y el mito*. Palma: Ed. Cort, 1973.

Pissarra. Revista periòdica d'informació de l'ensenyament de les Illes Balears [Palma], núm 117 (setembre-octubre 2004). [Monogràfic dedicat a «La depuració dels mestres a les Illes Balears durant la guerra civil»].

POLO FERNÁNDEZ, Pere. «Vint anys d'educació a les Illes», *L'Arc* [Palma], núm. 5 (1998), pàg. 65-67.

POMAR FUSTER, Jaime. *Ensayo histórico sobre el desarrollo de la Instrucción pública en Mallorca*. Palma: Establecimiento Tipográfico Soler Prats, 1904.

PONS BOSCH, Jordi. «El casino a la Menorca contemporània: espai d'oci i educació (1868-1939)», COMAS RUBÍ, Francisca; MOTILLA SALAS, Xavier. (coords.). *Història / històries de la lectura*. Palma: Institut d'Estudis Baleàrics [Actes de les XXIV Jornades d'Estudis Històrics Locals–XVII Jornades d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana], 2005, pàg. 253-262.

PONT BALLESTER, Guillem. *Jaume Fornaris i Taltavull, mestre. Son Servera, 1893-1931*. Palma: ICE, Universitat de les Illes Balears, 1985.

Publicacions des Born. Treballs de la Secció d'Estudis, núm 9 (abril 2001). Ciutadella: Cercle Artístic. [Monogràfic dedicat a Joan Benejam i Vives (1846-1922)].

PUERTAS PUYOL, A. «L'Escola de Nàutica de Maó (1855-1869)», *Revista de Menorca* [Maó], Primer semestre (1994), pàg. 5-35.

PUIGSERVER POU, Rafel. «La difusió de la llengua catalana a través de la revista *Es Saig d'Algaida*», COMAS RUBÍ, Francisca; MOTILLA SALAS, Xavier (coords.). *Història / històries de la lectura*. Palma: Institut d'Estudis Baleàrics [Actes de les XXIV Jornades d'Estudis Històrics Locals–XVII Jornades d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana], 2005, pàg. 343-354.

Q

QUINTANA, Josep M. «En el cinquantenari de la mort de Joan Duran i Pineda (1888-1926). L'Escuela Nueva d'Alaior, fita important de la pedagogia racionalista», *Lluc* [Palma], núm. 662 (1976), pàg. 22-24.

R

RAMIS, Francesc. «La construcció de les escoles a partir d'un cas concret: Algaida (1926-1936)», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 13 (2000), pàgs. 109-123.

RAMIS BARCELÓ, Rafael. «El claustro de la Facultad de Leyes y Cánones de la Universidad Luliana y Literaria de Mallorca», *Cuadernos del Instituto Antonio de Nebrija de Estudios sobre la Universidad*, vol. 11, núm. 2 (2008), pàg. 287-305.

RAMIS BARCELÓ, Rafael «Sobre la denominación histórica de la Universidad de Mallorca, problemas institucionales e ideológicos en torno al lulismo», *Cuadernos del Instituto Antonio de Nebrija de Estudios sobre la Universidad*, vol. 13, núm. 2 (2010), pàg. 237-263.

RAYÓ FERRER, Miquel. *Aproximació històrica a l'ús educatiu dels espais naturals a Mallorca (segles XIX i XX)*. Palma: Universitat de les Illes Balears, 1994.

RENOM, Maria Teresa. *Miquel Ferrer i Bauzà, protagonista en la societat de Mallorca*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1998.

REUS MAS, Gabriel. *Col·legi Fra Joan Ballester, Campos 1943-1993*. Campos: Associació Pares d'Alumnes del C. Fra Joan Ballester - Imp. Adrover, 1994.

REUS MAS, Gabriel. *Sor Maria Rafaela del Sagrado Corazón de Jesús*. Campos, 1996.

RIOS, P. «El Movimiento de Renovación Pedagógica: apuntes sobre la evolución de este movimiento con referencia a las incidencias más características, desde los años sesenta hasta la actualidad», *Cuadernos de Pedagogía* [Barcelona], núm.136 (1986).

ROIG RODRÍGUEZ, Maria Antònia. «Educació de la dona a Balears: L'Escola Normal Femenina (1872-1912)», *La formació inicial i permanent dels mestres. Actes XIII Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans*. Vic: Eumo, 1997, pàg. 145-153

ROIG RODRÍGUEZ, Maria Antònia. «Projecció educativa de l'Ateneu Balear (1862-1873)», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 10 (1997), pàg. 61-72.

ROIG RODRÍGUEZ, Maria Antònia. *S'Escola Graduada*. Sa Pobla: Ajuntament de Sa Pobla, 1998.

ROIG RODRÍGUEZ, Maria Antònia. «Aportacions illenques als congressos pedagògics del segle XIX», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 11 (1998), pàg. 83-92.

ROIG RODRÍGUEZ, Maria Antònia. «Educació de la dona a Mallorca (primer terç del segle XX): Institut d'Estudis Superiors (Palma 1915)», *L'Arc* [Palma], núm. 5 (1998), pàg. 25-28.

ROIG RODRÍGUEZ, Maria Antònia. «Anàlisi d'un fracàs: l'Institut d'Estudis Superiors per a la dona (Palma de Mallorca, 1915)», *Educació i Història. Revista d'Història de l'Educació* [Barcelona], núm. 5 (2001-2002), pàg. 175-196.

ROIG RODRÍGUEZ, Maria Antònia. «Un exemple d'associacionisme juvenil cívic-polític: la "Juventud Cívica" de Palma (1914-1918)», *Educació i Història. Revista d'Història de l'Educació* [Barcelona], núm. 6 (2003), pàg. 125-136.

ROIG RODRÍGUEZ, Maria Antònia. *Dona i educació a Mallorca. L'Institut d'Estudis Superiors per a la dona*. Palma: Edicions Documenta Balear, 2005.

ROSSELLÓ LLITERAS, Joan. «Series aprovechables para la historia de la docencia», *Memoria Ecclesiae XII*. Oviedo: Asociación de archiveros de la Iglesia en España, 1997, pàg. 365-402.

ROSSELLÓ RAMON, Maria Rosa. «El paper sòcio-educatiu del Centre d'Obrers Catòlics de Palma (1877-1898)», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 5-6 (1986), pàg. 115-126.

ROSSELLO SIMONET, Melcior. «L'antiga Escola Normal de mestres», *Lluc*, núm. 602 (1971), pàg. 16-18.

ROSSELLÓ SIMONET, Melcior. «Un gran mestre mallorquí. Miquel Briñón Mercant», *Germanor (revista de la Germandat de mestres jubilats)*, núm. 6 (1996), pàg. 17-24.

ROTGER, Mateo. *El Seminario Conciliar de San Pedro. Estudio sobre la enseñanza eclesiástica en*

Mallorca. Lluçmajor: Imp. Roca, 1960.

RUBÍ DARDER, Sebastián. *El Colegio La Salle-San Miguel en la historia cultural de Lluçmajor*. Paterna: HH. de las Escuelas Cristianas, 1976.

RUIZ JAUME, Maria de les Neus «La premsa anarcosindicalista a Mallorca i el seu paper en la difusió de la lectura (1912-1936)», COMAS RUBÍ, Francisca; MOTILLA SALAS, Xavier (coords.). *Història / històries de la lectura*. Palma: Institut d'Estudis Baleàrics [Actes de les XXIV Jornades d'Estudis Històrics Locals–XVII Jornades d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana], 2005, pàg. 291-300.

S

SÁEZ ISERN, Francesc. «Congregaciones religiosas dedicadas a la enseñanza en Mallorca (1794-1915)», *Mayurqa* [Palma], núm. 21 (1985), pàg. 279-288.

SÁEZ ISERN, Francesc. «Congregaciones religiosas dedicadas a la enseñanza en Mallorca (1794-1915)», *Estudis Baleàrics* [Palma], núm. 25 (1987), pàg. 41-49.

SÁEZ ISERN, Francesc. «Les primeres passes del cinema mallorquí. 1896-1930 (Crononoticiari del cine mut a Mallorca)», *Lluc* [Palma], núm. 789 (1995), pàg. 15-18.

SALAS VIVES, Pere. *Guillem Cifre de Colonya. Un sant que no anava a missa*. Pollença: El Gall editor, 1999.

SALOM ABELLÁN, Elvira. «L'Obra Cultural Balear i l'educació: els primers cursos de llengua i literatura catalana organitzats per l'entitat (1962-1969)», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 24 (2013), pàg. 193-212.

SANCHO ORELL, M. Bel. *El mestre Andreu Ferrer i l'ensenyament a Artà (1916-1928)*. Palma: ICE, Universitat de les Illes Balears, 1984.

SANCHO, A. *La Madre Alberta*. Palma: Imp. Mossén Alcover, 1941.

SANTAMARÍA ARÁNDEZ, Álvaro. *La Promoción Universitaria en Mallorca*. Palma: Universitat de les Illes Balears, 1985.

SANTAMARÍA ARÁNDEZ, Álvaro. «Consideraciones sobre la Universidad Luliana de Mallorca», *Homenaje al profesor Juan Torres Fontes*. Vol. II. Murcia: Universidad de Murcia, Secretariado de Publicaciones e Intercambio Científico, 1987, pàg. 1547-1562.

SANTANA MORRO, Manel. «Alguns aspectes de l'activitat pedagògica de Miquel Deyà Palerm durant la Segona República», *El Mirall*, núm. 76 (1996), pàg. 21-23.

SANTANA MORRO, Manel. «Els casinos i ateneusesbarjo, política, educació i cultura a Mallorca a finals del segle XIX», *Bolletí de la Societat Arqueològica Lul·liana: Revista d'estudis històrics* [Palma], núm. 57 (2001), pàg. 221-236.

SANTANA MORRO, Manel. *El forjament de la solidaritat. Mutualitats, cooperatives, societats*

obreres i recreatives a Mallorca (1868-1936). Palma: Edicions Cort, 2002.

SANTANA MORRO, Manel. *Les emigracions forçades del Franquisme. Refugiats i exiliats de les Illes Balears a causa de la Guerra Civil del 1936-1939 i de la postguerra*. Palma: Govern de les Illes Balears, 2003.

SANTANA MORRO, Manel. «De les utopies als silencis. L'educació no formal durant la Segona República», *Pissarra. Revista periòdica d'informació de l'ensenyament de les Illes Balears* [Palma], núm. 117 (setembre-octubre 2004), pàg. 38-41.

SANTANA MORRO, Manel. *Classe obrera, cultura i educació a Mallorca (1868-1936)*. Palma: Leonard Muntaner Editor, 2007.

SASTRE, Joan Carles. *Història de les dones a la Mallorca del segle XIX*. Palma: Leonard Muntaner Editor, 1997.

SEGUÍ, A. «El Museu Pedagògic Provincial de les Balears (1917-36)», *Full Informatiu de la Societat d'Història de l'Educació als Països de Llengua Catalana* [Barcelona], núm. 5-6 (1988), pàg. 146-151.

SEGURA SALADO, Josep. «Els Exploradors de Menorca», *Revista de Menorca* [Maó], vol. 1978, pàg. 236-263.

SEGURA SALADO, Josep. «Història de l'escoltisme», *Escoltisme 1979*. Moviment Escolta i Guiatge de Mallorca, 1979.

SEGURA SALADO, Josep. «Els exploradors (boy-scouts) a Ciutat de Mallorca (1913-1923)», *Espais i Temps d'oci a la història, XI Jornades d'Estudis Històrics Locals*. Mallorca: Conselleria de Cultura, Educació i Esports - Govern Balear, 1993, pàg. 209-222.

SERRA BARCELÓ, Jaume. *Documents sobre el magisteri nacional a Menorca arran de l'ocupació de l'illa per les tropes franquistes (1939)*. Inca: Arxiu i Museu de l'Educació de les Illes Balears, Conselleria d'Educació i Cultura [Quaderns d'Història de l'Educació de les Illes Balears, Seqüència 1], 2002.

SERRA BUSQUETS, Sebastià. «Els expedients de la Comissió Depuradora de Magisterio. Un expedient de 1939 i un altre del 1941 de Menorca», *Comunicacions, II Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans*. Palma, 1978.

SERRA BUSQUETS, Sebastià. (ed.). *Cultura i compromís polític a la Mallorca contemporània. Els intel·lectuals a l'àmbit cultural català*. Palma: Fundació Emili Darder, 1994.

SERRA BUSQUETS, Sebastià. «Les polítiques públiques de foment de la lectura. El moviment associatiu i els mitjans de comunicació», COMAS RUBÍ, Francisca; MOTILLA SALAS, Xavier (coords.): *Història / històries de la lectura*. Palma: Institut d'Estudis Baleàrics [Actes de les XXIV Jornades d'Estudis Històrics Locals–XVII Jornades d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana], 2005, pàg. 109-121.

SERRA BUSQUETS, Sebastià; COMPANYY MATAS, Arnau. (ed.). *La premsa, la ràdio i la televisió des d'una perspectiva històrica, XII Jornades d'Estudis Històrics Locals*. Institut d'Estudis Baleàrics - Govern Balear, 1994.

SERRA BUSQUETS, Sebastià; SUREDA GARCIA, Bernat (ed.). *Els joves a l'època contemporània*. Palma: Institut d'Estudis Balearics, 2003.

SERRA DE GAYETA, Francesc. «Don Guillem Cifre de Colonya. La seva doctrina i el seu temps», *Lluc* [Palma], núm. 666 (gener de 1977), pàg. 19-22.

SOLÀ, Pere. «La formació de mestresses al segle XIX a les Balears: Model Institucional i condicionaments socials», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 8-9 (1992), pàg. 81-92,

SUREDA GARCIA, Bernat. «Anàlisi socio-educativa de la lluita contra la vagància infantil i juvenil a la Mallorca de finals del segle XVIII», *Actes de les I Jornades d'Història de l'Ensenyament als Països Catalans*. Barcelona, 1977.

SUREDA GARCIA, Bernat. «Notes per a una Història de l'Educació a Mallorca, durant l'època franquista. L'etapa de la Guerra Civil», *Lluc* [Palma], núm. 669 (1977), pàg. 107-109.

SUREDA GARCIA, Bernat. «Liberalisme i Educació a Mallorca en el Trienni Constitucional (1820-1823)», *Comunicacions de les II Jornades d'Història de l'Educació en els Països Catalans*. Palma: Departament de Pedagogia, 1978, pàg. 26-31.

SUREDA GARCIA, Bernat. «Models humans i models educatius a la il·lustració mallorquina», *Mayurqa* [Palma], núm. 19 (1979), pàg. 119-133.

SUREDA GARCIA, Bernat. «Un modelo de influencia extranjera en España: El lancasterianismo y sus repercusiones en Mallorca», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 1 (1979), pàg. 49-55.

SUREDA GARCIA, Bernat. «La polèmica periodística a propòsit de l'Escola Mercantil», *Lluc* [Palma], núm. 693 (1980), pàg. 12-15.

SUREDA GARCIA, Bernat. «La institucionalització del paper del mestre dins l'aparició del sistema educatiu burgès. Estudi del cas de Mallorca», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 4 (1982), pàg. 51-60.

SUREDA GARCIA, Bernat. *La formación del profesorado en Mallorca. Antecedentes y origen de la Escuela Normal*. Palma: ICE, 1984.

SUREDA GARCIA, Bernat. «Los inicios de la difusión del método de Pestalozzi en España. El papel de los diplomáticos españoles en Suiza y de la prensa periódica», *Historia de la Educación* [Salamanca], núm. 4 (1985), pàg. 32-62.

SUREDA GARCIA, Bernat. «Els llibres instructius infantils en català a Mallorca», AA. DD. *Els escriptors balears i la seva producció en català*. Palma: Conselleria d'Educació i Cultura del Govern Balear, 1986, pàg. 57-80.

SUREDA GARCIA, Bernat. «Lengua y educación en la Mallorca ilustrada», *Historia de la Educación* [Salamanca], núm. 7 (1988), pàg. 47-58.

SUREDA GARCIA, Bernat. *Els il·lustrats mallorquins i els seus projectes educatius*. Palma: Conselleria de Cultura, Educació i Esports, 1989.

SUREDA GARCIA, Bernat. «Actituds polítiques i psicopedagògiques del professorat de les Balears i les seves repercussions en la producció d'obres escolars (1898-1930)», *La formació inicial i permanent dels mestres. Actes de les XIII Jornades d'Història de l'Educació als PPCC*. Vic: Eumo, 1997, pàg. 445-453.

SUREDA GARCIA, Bernat. «La renovació educativa a les Illes Balears (1960-1980)», *L'Arc* [Palma], núm. 5 (1998), pàg. 59-67.

SUREDA GARCIA, Bernat. *L'educació a les Balears en el segle XIX*. Palma: Edicions Documenta Balear [Col.lecció Quaderns d'Història Contemporània de les Balears], 1998.

SUREDA GARCIA, Bernat. «Liberalisme i desenvolupament de l'educació primària femenina: el context pedagògic de l'activitat formativa de Sebastiana Lladó i Sala», RAMIS, G. (coord.). *Simpòsium d'història social del segle XIX*. Palma: Gràfiques Miramar, 1999, pàg. 149-188.

SUREDA GARCIA, Bernat. «El segle XIX. Revolució industrial, Renaixença i educació», *Pedagogia a Catalunya. Nadala de la Fundació Jaume I*. Barcelona: Fundació Jaume I, 1999.

SUREDA GARCÍA, Bernat. «Extensión universitaria y lucha contra la mortalidad infantil: la gota de leche de Mahón (1904-1913)», RUÍZ BERRIO, J.; BERNAT MONTESINOS, A.; DOMÍNGUEZ, M. R.; JUAN BORROY, V. M. (eds.). *La educación en España a examen (1898-1998). Jornadas nacionales en conmemoración del centenario del Noventa y ocho, vol. II*. Zaragoza: MEC, Exma. Diputación de Zaragoza, Institución "Fernando el Católico" (CSIC), 1999, pàg. 103-112.

SUREDA GARCIA, Bernat. «El modelo educativo del escultismo católico femenino en Mallorca a mediados de los años sesenta del siglo XX a través de un diario de actividades», *XII Coloquio Nacional de Historia de la Educación. Etnohistoria de la Escuela*. Burgos: Universidad de Burgos, SEDHE, 2003, pàg. 741-751.

SUREDA GARCIA, Bernat. «La producció d'obres escolars de lectura a Mallorca (1900-1950)», BASSA MARTÍN, Ramon; FERRAGUT CARREÑO, Maria Antònia (coords.). *Lectura i escola. Els llibres escolars de lectura dels nostres padrins. Una mostra antològica, 1900-1950*. Palma: Institut d'Estudis Balears, 2005, pàg. 42-50.

SUREDA GARCIA, Bernat. «Els mestres de la República», *Lluc. Revista de cultura i d'idees* [Palma], núm. 853 (setembre-octubre de 2006), pàg. 32-33.

SUREDA GARCIA, Bernat. «L'educació a Balears a les primeres dècades del franquisme (1936-1956)», MARTORELL TROBAT, Joan; AVELLANEDA ARTIGAS, Joan. *L'escola en la memòria*. Palma: Ajuntament de Palma, Govern de les Illes Balears, Conselleria d'Educació i Cultura i Fundació Sa Nostra, 2007, pàg. 45-55.

SUREDA GARCIA, Bernat. «L'Educació a Mallorca a l'època de la Guerra Civil: els canvis a la cultura escolar», *Educació i història: Revista d'història de l'educació* [Barcelona], núm. 12 (2008), pàg. 65-90.

SUREDA GARCIA, Bernat. «El bisbe Nadal i l'educació de la seva època», FULLANA PUIGSERVER, Pere; GAMBÚS SAIZ, Mercè (coord.). *El bisbe Nadal i la Catedral de Mallorca en el bicentenari de la Constitució de 1812*. Palma: Ediciones Catedral de Mallorca, 2013, pàg. 33-51.

SUREDA GARCIA Bernat; BARCELÓ BAUZÀ, Gabriel. «Sindicalismo docente y renovación pedagógica: la revista Pissarra», HERNÁNDEZ DÍAZ, José Maria (ed.). *Prensa pedagógica y patrimonio histórico educativo: contribuciones desde la Europa mediterránea e Iberoamérica*. Salamanca: Ediciones Universidad de Salamanca [Jornada de estudio de Prensa Pedagógica y Patrimonio Histórico Educativo], 2013, pàg. 405-412.

SUREDA GARCIA, Bernat; COMAS RUBÍ, Francisca. «Higienisme, educació i protecció de la infància en la figura del paborde Jaume», *IV Jornades d'Estudis Locals de Santa Maria del Camí*. Santa Maria del Camí: Ajuntament de Santa Maria, 2004, pàg. 51-57.

SUREDA GARCIA, Bernat; MARCH, Miquel. «La reforma educativa de l'escoltisme mallorquí de finals del seixanta i la formació de caps», *XVI Jornades d'Història de l'Educació dels Països Catalans: La renovació pedagògica*. Girona: CCG Edicions, 2003, pàg. 331-344.

SUREDA GARCIA, Bernat; MARCH, Miquel. «De la secció unitària a les unitats de rangers i pioners i la renovació pedagògica de l'escoltisme mallorquí (significació i antecedents)», *XVI Jornades d'Història de l'Educació dels Països Catalans: La renovació pedagògica*. Girona: CCG Edicions, 2003, pàg. 345-355.

SUREDA GARCIA, Bernat; MOTILLA SALAS, Xavier. «Educació de les mares i lluita contra la mortalitat infantil: Enric Alabern Sáez i la *Gota de Leche* de Maó (1906-1916)», *Revista de Menorca* [Maó], tom 86 (1r semestre 2001), pàg. 81-103.

SUREDA GARCIA, Bernat; MOTILLA SALAS, Xavier. «Els llibres d'història de l'educació a les Balears (2000-2004)», *Lluc. Revista de cultura i d'idees* [Palma], núm. 842 (novembre-desembre de 2004), pàg. 16-18.

SUREDA GARCIA, Bernat; MOTILLA SALAS, Xavier. «Regeneracionismo y protección a la infancia en la obra de Pere Ballester Pons (1856-1946)», DÁVILA, Paulí; NAYA, Luis M. (coords.). *La infancia en la historia: espacios y representaciones*. Tom II. Donostia: Espacio Universitario / EREIN, 2005, pàg. 528-538.

SUREDA GARCIA, Bernat; VALLESPER SOLER, Jordi. «Anotacions sobre la història de l'educació i la cultura popular», *Comunicaciones: V Jornades d'història de l'educació als Països Catalans*. Vic: Eumo, 1981.

SUREDA GARCIA, Bernat; VALLESPER SOLER, Jordi; ALLES PONS, Elies. *La producció de obres escolars en Balears (1775-1975)*. Palma: Universitat de les Illes Balears, 1992.

SUREDA NEGRE, Jaume. «Un nou fracàs de la ideologia liberal burgesa a l'educació mallorquina. El Congrés Nacional de 1920», *Comunicacions de les II Jornades d'Història de l'Educació en els Països Catalans*. Palma: Departament de Pedagogia, 1978, pàg. 14-19.

T

TERRÓN, Conxa; FULLANA, Pere. «Can Tàpera. Centre de formació humana, social i ambiental (1929-2009) de Sa Nostra», *Can Tàpera. Centre de formació humana, social i ambiental (1929-2009) de Sa Nostra*. Palma: Obra Social Sa Nostra Caixa de Balears 2009, pàg. 7-57.

TRIAS BLANCO, Pedro. *El colegio de Nuestra Señora de Montesión en Palma de Mallorca*. Palma: Imp. Alcover, 1948.

TUR, Fany. «Mestres i ensenyament a Eivissa: un llarg camí cap al segle XX», *Dones a les Illes, treball, esplai i ensenyament (1895-1945)*. Palma: Imp. Politècnica, 1997, pàg. 145-150.

V

VALENCIANO LÓPEZ, Valentí. «Lectura, història local i Joan Josep Amengual i Reus. Sobre els apunts històrics de la vila de Binissalem», COMAS RUBÍ, Francisca; MOTILLA SALAS, Xavier (coords.). *Història / històries de la lectura*. Palma: Institut d'Estudis Baleàrics [Actes de les XXIV Jornades d'Estudis Històrics Locals–XVII Jornades d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana], 2005, pàg. 371-382.

VALLESPIR SOLER, Jordi. «El patronat, labor social i educativa», CABOT ROSSELLÓ (coord.). *El convent de Sant Bonaventura de Lluçmajor. Història i art*. Lluçmajor: Edició dels PP. Franciscans de la TOR de St. Francesc, 1993, pàg. 261-280.

VALLESPIR SOLER, Jordi. «L'escola Professional de la Dona del Patronat Femení de Lluçmajor», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 4 (1982), pàg. 61-66.

VERDAGUER TRAVESÍ, Joaquín. *Alma Mater. (Primeros cincuenta años de la Escuela Profesional de Comercio de Palma de Mallorca)*. Palma: Imp. Bernardo Ferragut, 1958.

VILAFRANCA MANGUÁN, Isabel. «L'educació d'adults per Joan Benejam. Un exemple de formació professional al segle XIX», *La formació professional i les transformacions socials i econòmiques. Actes de les XIV Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans*. Mataró: Ajuntament de Mataró, Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana, 1999, pàg. 371-377.

VILAFRANCA MANGUÁN, Isabel. «El maestro Joan Benejam Vives: una visió pedagògica», *Publicacions des Born. Treballs de la Secció d'Estudis* [Ciutadella], núm 9 (2001), pàg. 41-69.

VILAFRANCA MANGUÁN, Isabel. «Joan Benejam Vives (1846-1922): Un mestre menorquí a l'avantguarda pedagògica», *Revista Catalana de Pedagogia* [Barcelona], volum 1 (2002), pàg. 313-340.

VILAFRANCA MANGUÁN, Isabel. *Mestre Joan Benejam Vives. Antologia d'un compromís pedagògic*. Menorca: Institut d'Estudis Menorquins, 2002.

VILANOVA RIPOLL, Catalina M. «Magisterio y pensamiento psicológico en Mallorca (1900-1905)», *Revista Historia de la Psicología*, vol. 16, núm. 3-4 (1989), pàg. 189-196.

VILANOVA RIPOLL, Catalina M. «Notes sobre la situació de la Psicologia a Mallorca a inicis de segle», *Lluc* [Palma], núm. 786 (1995), pàg. 31-35

VILANOVA RIPOLL, Catalina M. «Situació econòmica i pressions del caciquisme sobre el Magisteri Illenc al voltant de la Restauració», *L'Arc* [Palma], núm. 2 (novembre de 1996), pàg. 33-38.

VILANOVA RIPOLL, Catalina M. «Activisme i educació social a les Illes Balears en el trànsit al segle XX», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 10 (1997), pàg. 49-60.

VILANOVA RIPOLL, Catalina M. «Cronologia dels esdeveniments educatius més importants a Mallorca durant el segle XX», *L'Arc* [Palma], núm. 5 (1998), pàg. 79-80.

VILANOVA RIPOLL, Catalina M. «El moviment de renovació educativa a Mallorca (1900-1936). Aportacions per a un model d'estudi», *L'Arc* [Palma], núm. 5 (1998), pàg. 17-23

VILANOVA RIPOLL, Catalina M. «Els escrits de Gabriel Alomar a *Vida Socialista*», *Educació i Cultura. Revista Mallorquina de Pedagogia* [Palma], núm. 15 (2002), pàg. 63-69.

VILAR PEREZ, Maria Lluïsa; SUREDA GARCIA, Bernat. «L'expressió plàstica a Palma com a instrument de participació ciutadana en els primers anys de la restauració de la democràcia», *Espais i Temps d'oci a la història. XI Jornades d'Estudis Històrics Locals*. Conselleria de Cultura, Educació i Esports - Govern Balear, 1993, pàg. 243-254.

VILÀS GIL, Pere. *Joaquim Gadea Fernández. La vida d'un mestre*. Eivissa: Servei de Publicacions de la Universitat de les Illes Balears, Institut d'Estudis Eivissencs, 1995.

VIVES MADRIGAL, M. *Fites històriques d'instrucció pública a Pollença*. Pollença: Programa festes de Pollença, Ajuntament de Pollença, 1975.

VIVES MADRIGAL, M. «L'institucionisme a Mallorca», *Estudis Baleàrics* [Palma], núm. 2 (1981), pàg. 133-148.

VIVES REUS, Antoni. «La biblioteca del Foment del Turisme de Mallorca», COMAS RUBÍ, Francisca; MOTILLA SALAS, Xavier (coords.). *Història / històries de la lectura*. Palma: Institut d'Estudis Baleàrics [Actes de les XXIV Jornades d'Estudis Històrics Locals–XVII Jornades d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana], 2005, pàg. 309-318.

X

XAMENA FIOL, Pere; RIERA, Francesc. *Història de l'Església de Mallorca*. Mallorca: Editorial Moll, 1986.

XAMENA FIOL, Pere. *Religiosas Trinitarias de Mallorca*. Mallorca: Autor-Editor, 1980.